

KINNITAN**Koit Klimberg**

„ 1 ” september 2014.a.

OÜ KLIMBERG**B-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise õppekava.****1.peatükk Eesmärk ja nõuded****1.1. Üldalused**

1.1.1. Õppekava püstitab B-kategooria mootorsõiduki juhi (edaspidi *juhi*) ettevalmistamise eesmärgi ja määrab selle saavutamiseks kohustuslikud õppeained, nende mahud, vajalikud õppevahendid, õpetamise korralduslikud alused, õppeprotsessi iseloomu ja nõuded õppetulemuste hindamisele.

1.2. Juhi koolituse õppe-eesmärgid

(1) Juhi ettevalmistamine peab õpilasele andma teadmised, oskused ja hoiakud liikluses käitumiseks vastavalt taotletava kategooria mootorsõiduki juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele.

(2) Juhi ettevalmistamise eesmärgiks on luua eeldused:

- 1) vastutustundliku juhi liikluskäitumise kujunemiseks;
- 2) juhi ohutu, iseseisva, teisi liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujunemisele.

2. peatükk Juhi ettevalmistamise korraldus**1. jagu Üldsätted****§ 1. Juhi ettevalmistamine**

(1) Juhi ettevalmistamine toimub esma- ja täiendusõppe korras liiklusteooriaõppe ja õppesõitude vormis.

(2) Esmaõppe korras valmistatakse ette B kategooria auto juhti.

(3) Juhi ettevalmistamist viib läbi mootorsõidukijuhi õpetaja (edaspidi *õpetaja*).

§ 2. Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide ülesehitus

Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide ülesehitus ning vahelduvus peavad tagama õppekavas ettenähtud teadmiste ja oskuste omandamise ning õpilase ettevalmistamise vastavalt juhi liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele.

§ 3. Liiklusteooria õppevorm

(1) Liiklusteooria õppevormiks on auditoorne õppevorm. Liiklusteooriaõppe läbiviimiseks võib koolitaja lisaks auditoorsele õppevormile kasutada ka praktilise töö tunde (edaspidi *praktikum*). Koolitaja võib juhi õppel kasutada täiendavalt ka iseseisvat õpet, mida ei arvestata vähimate õppemahtude hulka.

(2) Nõuded elektroonilise õppevormi õppekeskkonnale ja õppeprogrammile on sätestatud „Liiklusseaduse” § 112 lõike 3 alusel kehtestatud määruses.

§ 4. Õppesõit

(1) Algastmeõppes, täiendusõppes ning keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduvuisi õppes võib õppesõidul õpetaja õpetada korraga ainult ühte õpilast.

(2) Õppesõidul peab õpilasel olema kaasas õpilase koolituskursuse õpingukaart (edaspidi ka *õpingukaart*).

(3) Iga õppesõidu alustamisel märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidu läbiviimise kuupäeva, kellaaja ja õppekava kohase teema.

(4) Iga õppesõidu lõpus märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidutundide arvu ja hinnangu õpilase oskuste kohta.

(5) Paber kandjal oleva õpingukaardi sissekannete õigsust kinnitavad õppesõidu lõpus õpilane ja õpetaja oma allkirjaga.

§ 5. Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide kestus

Liiklusteooriaõppe auditoorse õppevormi ühe õppetunni kestus on 45 minutit ja õppesõidutunni kestus on 45 minutit. Õppesõidu tundide vahel peab olema puhkepaus vähemalt 15 minutit.

§ 6. Õpilasele tagasiside andmine

Õpilase ettevalmistuse taseme mitterahuldavate tulemuste korral peab koolitaja andma õpilasele õppeprotsessi käigus tagasisidet ja konsultatsioone, tagamaks juhile vajalike teadmiste ja oskuste omandamise.

§ 7. Juhil ettevalmistamise koolituskursuse lõpetamise eeldus

Juhil ettevalmistamise koolituskursuse lõpetamise eelduseks on õppekavas sätestatud õpiväljundite saavutamine.

2. jagu Juhil esmaõpe

§ 8. Juhil esmaõppe jagunemine

(1) Juhil esmaõppe jaguneb algastme õppeks ja lõppastme õppeks.

(2) B-kategooria auto piiratud juhil esmaõpe toimub algastmes.

§ 9. Juhi esmaõppe algaste

- (1) Juhi esmaõppe algastme käigus peab juht omandama selliseid teadmised, oskused ja hoiakud, et ta oleks võimeline liikluses käituma vastutustundlikult, ohutult, teisi liiklejaid arvestavalt ja keskkonda säästvalt ning et ta oskaks juhina realistlikult oma sõiduuskust hinnata ja seda iseseisva juhina jätkuvalt edasi arendada.
- (2) Juhi esmaõppe algastme sisu ja mahud õppeteemade kaupa on sätestatud asjaomases õppekavas.
- (3) B-kategooria mootorsõiduki juhi esmaõppe algastme koolituskursuse pikkus on vähemalt kuus nädalat.
- (4) Juhi algastme koolituse käigus peab õpilane sooritama algastme libedasõidu harjutused.
- (5) Pärast õpetaja positiivse hinnangu andmist õpilase ettevalmistuse tasemele, mis lubab tal alustada sõiduõpet teeliikluses, teeb koolitaja õpilase õpingukaardile sellekohase märke.
- (6) Juhi esmaõppe algastme koolituskursuse käigus peab õpilane läbima „Liiklusseaduse” § 100 lõike 8 kohase esmaabikoolituse.

§ 10. Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolitus

- (1) B-kategooria mootorsõiduki juhi juhtimisõiguse saamiseks tuleb juhi esmaõppe algastme käigus läbida pimedaja koolitus.
- (2) Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolituse õppematerjal jaguneb ühele teooritunnile ja ühele sõidutunnile.
- (3) Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolituse läbimise kohta teeb koolitaja asjakohase sissekande koolituskursuse tunnistusele.
- (4) Libedasõidu koolituse läbiviimisest, kui see toimub looduslikul rajal, peab koolitaja teavitama asukohajärgset Maanteeameti regiooni liiklusregistri bürood (edaspidi *liiklusregistri büroo*) kirjalikult vähemalt kaks tööpäeva enne õppesõidu toimumist. Teavitus peab sisaldama õpetajate nimesid ning õppesõidu toimumise aega ja kohta..

§ 11. Juhi esmaõppe algaste üksikkorras ettevalmistamisel

- (1) Üksikkorras võib ette valmistada B-kategooria mootorsõiduki juhtimise õiguse taotlejat juhi esmaõppe algastmel.
- (2) Üksikkorras võib juhti ette valmistada ainult koolitaja juhendamisel.
- (3) Üksikkorras õppida sooviv isik peab end registreerima koolitaja juures koos õpetajaga. Koolitaja peab neile tutvustama õppekava, õppematerjale ja -metoodikat ning koolitaja poolt läbiviidavate vahekontrollide ja hindamiste sagedust ja nõudeid.
- (4) Üksikkorras ettevalmistamisel määrab õppetöö vormi ja õppetöö toimumise koha õpetaja.

§ 12. Juhilõ esmaõppe algastme läbimise tõendamise

(1) Juhilõ esmaõppe algastme läbimise tõendab koolituskursuse tunnistuse andmed liiklusregistris.

(2) Lõikes 1 sätestatud kohaldatakse ka juhilõ esmaõppe algastme üksikkorras läbimise koolituse tõendamisel.

§ 13. Juhilõ esmaõppe lõppaste

(1) Juhilõ esmaõppe lõppaste hõlmab koolitaja juures omandatud sõiduõskuse iseseisvat edasiarendamist ja enesehinnangu väljakujundamist teeliikluse tingimustes. Lõppastme eesmärk on süvendada algastmes saadud teadmisi ja õskusi ning saavutada iseseisva juhilõna piisav liiklemise vilumus, mis annab valmiduse juhilõna saamiseks.

(2) Juhilõ esmaõppe lõppaste algab pärast esmase juhilõna saamist. Juhilõ esmaõppe lõppastme kestus on 23 kuud.

§ 14. Juhilõ esmaõppe lõppastme koolitus

(1) Juhilõ esmaõppe lõppastme koolituse (edaspidi *lõppastme koolitus*) eesmärk on ohutu liiklemise ja riske vältiva sõiduõskuse, teisi liiklejaid arvestava ning säästliku ja keskkonnasõbraliku sõiduviisi süvendamine.

(2) Lõppastme koolituse peab esmaõppe lõppastme raames läbima B-kategooria mootorsõiduki esmase juhilõna omanik.

(3) Lõikes 2 nimetatud isik peab lõppastme koolituse läbima enne esmase juhilõna vahetust juhilõna vastu. Lõppastme koolituse läbimiseks peab olema läbitud esmaõppe algastme pimedat aja koolitus.

(4) B-kategooria auto piiratud juhtimisõiguse omanik peab läbima lõppastme koolituse siis, kui ta on vahetanud piiratud juhtimisõiguse juhilõna esmase juhilõna vastu.

(5) Lõppastme koolitus koosneb teooria- ja sõiduõppesest ning selle maht on asjaomases õppekavas.

§ 15. Lõppastme koolituse libedasõidu riskivältimise koolitus

(1) Lõppastme koolituse raames peab läbima libedasõidu riskivältimise koolituse.

(2) Lõppastme koolituse libedasõidu riskivältimise koolituse õppematerjal jaguneb ühele praktikumi tunnile ja ühele sõidutunnile.

§ 16. Lõppastme koolituse läbiviimine

(1) Lõppastme koolitusel peab lisaks õpingukaardile õpilasel kaasas olema esmane juhilõna või isikut tõendav dokument.

(2) Juhilõ lõppastme koolitust võib õpilase soovil ja koolitaja nõusolekul läbi viia ka õpilase kasutuses oleva autoga.

§ 17. Lõppastme koolituse läbimise tõendamine

Lõppastme koolituse läbimise kohta teeb koolitaja vastava sissekande koolituskursuse tunnistusele ja edastab asjaomased andmed elektrooniliselt liiklusregistrisse.

3. peatükk Vastuvõtutingimused koolituskursusele

§ 20. Nõuded B-kategooria mootorsõiduki juhi õpingute alustamiseks

Koolituskursusele võetakse õppima B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust taotleb isik, kelle alaline elukoht on Eestis ja kes on õppetöö alustamise ajaks vähemalt 15,5-aastane.

§ 21. Juhi tervisetõend

Lisaks § 21 sätestatud nõuetele peab koolituskursusele vastuvõtmiseks isik omama taotletava kategooria mootorsõiduki juhtimist lubava märkega kehtivat tervisetõendit.

§ 22. Õppekava ülesehitus

(1) Õppekava on koostatud juhi ettevalmistamise süsteemi kirjeldava tabelina ja ainekaartidena.

(2) Juhi esmaõppe algaste on ülesehitatud moodulipõhiselt. Moodul on õppekava sisuline liigitus, mis koondab õppeained läbi ainekaartide ühtseks eesmärgistatud õppekogumiks.

(3) Moodulite abil on juhi esmaõppe algastme teooria- ja sõiduõppe õppeained struktureeritud sisu ja valiku järjekorra alusel.

(4) Juhi algastme esmaõppe jaguneb teooriaõppe ja sõiduõppe mooduliteks 1–3.

(5) Juhi algastme esmaõppe läbiviimisel peab iga järgmise mooduli õpetamiseks olema saavutatud eelneva mooduli õpiväljundid.

§ 23. B-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise erisused

(1) Kui isik omab automaatkäiguvahetusega B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust ja juhiluba ning taotleb käsikäiguvahetusega B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust, peab ta läbima koolituse sõiduõppes vähemalt kahe sõidutunni mahus. Selles mahus antavas õppes peavad õppekavast olema hõlmatud õppeained, mis käsitlevad erisusi käsikäiguvahetusega mootorsõiduki juhi koolitamisel võrreldes automaatkäiguvahetusega mootorsõiduki juhi koolitamisega.

(2) Kui isik omab C- või D-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust ja juhiluba ning taotleb B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust, peab ta saama koolituse sõiduõppes vähemalt ühe sõidutunni mahus. Selles mahus antavas õppes peavad õppekavast olema hõlmatud õppeained, mis käsitlevad erisusi B-kategooria mootorsõiduki juhi koolitamisel võrreldes C- või D-kategooria mootorsõiduki juhi koolitamisega.

§ 24. ÕPPEKAVA AUDITOORNE ÕPPEVORM

Algaste			
Teooriaõpe		Sõiduõpe	
Moodul 1	Õppe- tundi	Moodul 1	Sõidu- tundi
	11		4
1.Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest.	1		
2.Iseseisvaks õppimiseks juhendamine.	1		
3.Liiklus kui süsteem.	1	1.Juhi tööasend ja turvavarustus.	1
Iseseisev töö. Lugeda läbi liiklusseadus. Liiklusmärkide ja teemärgiste tähendused ning nõuded fooridele. 5 õppetundi			
4.Ohutu liiklemise põhimõtted.	3		
Iseseisev töö, vaatab läbi õpetaja poolt määratud õppematerjali. 3 õppetundi			
5.Teiste liiklejatega arvestamine.	1	2.Sõiduki käsitlemine.	2
6.Sõiduki turvalisus.	1		
7.Inimene sõidukijuhina.	2		
Iseseisev töö, vaatab läbi õpetaja poolt määratud õppematerjali. 3 õppetundi		3.Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi. Vajadusel juhendaja kaasamine täiendava sõidupraktika saamiseks.	
8.Vahekontroll, konsultatsioonid	1	Vahekontroll	1
Moodul 2	11	Moodul 2	13
9.Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites	2	5.Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teedel	5
10.Sõidujärjekord sõites.	2		

Iseseisev töö, vaatab läbi õpetaja poolt määratud õppematerjali. 4 õppetundi		6.Sõiduki juhtimine erinevates liiklussituatsioonides.	7
11.Sõidu eripära, asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis.	2		
12.Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine.	2		
Iseseisev töö, vaatab läbi õpetaja poolt määratud õppematerjali.. 4 õppetundi			
13.Käitumine liiklusõnnetuse korral.	2		
Iseseisev töö, vaatab läbi õpetaja poolt määratud õppematerjali.2 õppetundi			
		7.Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi. Vajadusel juhendaja kaasamine täiendava sõidupraktika saamiseks.	
14.Vahekontroll, konsultatsioonid	1	8.Vahekontroll	1
Moodul 3	8	Moodul 3	6
15.Möödasõit, möödumine ja ümberpõige.	1	9.Möödasõit, möödumine ja ümberpõige.	1
16.Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil.	1	10.Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal.	1
Iseseisev töö, vaatab läbi õpetaja poolt määratud õppematerjali. 3 õppetundi			
17.Keskkonda säästev auto kasutamine.	2	11.Keskkonda säästev sõiduki juhtimine.	2
18.Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes.	1	Algastme libedasõidu harjutuste sooritamine	1
19. Peatumisteedkonna pikkust mõjutavad tegurid ja riski ennetamine	1		
Iseseisev töö, vaatab läbi õpetaja poolt määratud õppematerjali. 3 õppetundi		12.Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi. Vajadusel juhendaja kaasamine täiendava sõidupraktika saamiseks.	

Pimeda aja sõiduki juhtimine, viiakse läbi teises või kolmandas moodulis			
Teooriaõpe			Sõiduõpe
Pimeda ajal sõiduki juhtimine	1	Pimeda aja sõiduki juhtimine	1
Iseseisev töö, vaatab läbi õpetaja poolt määratud õppematerjali 1 õppetund			
20. Vahekontroll, konsultatsioonid		1	
Kokku algastme koolituses	30	Kokku algastme koolituses	23
Auditoorne õppevorm Iseseisevat tööd 28 õppetundi	30		
Esmaõppe algaste liiklusteooria- ja sõidueksam Maanteeametis			
Esmase juhiloa saamine			
Lõppastme koolitus			
Teooriaõpe		Sõiduõpe	
,Keskonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis. Käitumine libedates teeoludes	3	Keskonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine	1
Libedasõidu riskivältimise praktikum.	1	Libedasõidu riskivältimise harjutused õppeväljakul.	1
Kokku lõppastme koolituses	4	Kokku lõppastme koolituses	2
Auditoorne	3		
Praktikum	1		

Esmaõppe jagunemine

(1) Juhi esmaõpe jaguneb algastme õppeks ja lõppastme õppeks.

(2) B-kategooria auto piiratud juhi esmaõpe toimub algastmes

1.2.1. Juhi koolitus jaotatakse järgnevalt kolmeks mooduliks, mida rakendatakse nii teooria- kui sõiduõppes, kus õpetaja suunab õpinguid õppeesmärkide kohaselt.

1.2.1.1. Sõiduoskuse õppimine

Sõiduuskuse õpingute sisu tuleneb sõiduki juhtimise tegevusest liikluse tavaolukordades, milleks on:

- 1) sõidukijuhtimisliigutused ja juhi otstarbekohane tegevusjärjekord;
- 2) liikluse jälgimise oskus, juhile vajaliku tähelepanuvõime kujundamine;
- 3) teeolude hindamise ja sõiduteekonna valiku oskus.

1.3.1.2. Liiklejate vastastikuse mõju tunnetamine

Üks õppe-eesmärke on õpilase suunamine teiste liiklejate tegevuse ettenägemisele ja oma tegevuse mõistetavaks tegemisele. Õpilane peab tajuma, et ohutuks ja häireteta liikluseks on vaja liigelda sujuvalt, aimata ette teiste liiklejate tegevust, vältida nende vigu ja endal hoiduda ootamatute olukordade tekitamisest.

1.3.1.3. Juhi toimetuleku oskus mitmesugustes liiklusolukordades

Juht peab õppima toime tulema mitmesugustes liiklusolukordades, oskama tajuda kaasliiklejate kaugust, liikumiskiirust ja -suunda. Mida mitmekesisemates ja keerukamates liiklusolukordades, tee- ja ilmaoludes toimub sõiduõpe, seda kindlamaks ja liikluse võimaluste piire tundvamaks muutub juhi tegevus liikluse tavaolukordades.

1.3.1.4. Oma tegevuse hindamise oskus

Juhile on väga tähtis oskus hinnata oma sõiduuskust ja liiklusolukordi. See on eriti tähtis siis, kui juht alustab iseseisvat sõitu, kus tagasiside oma tegevusest ei ole nii kättesaadav, kui koolitaja õpetaja juhendusel sõites. Tuleb osata arvestada ka väsimust ja emotsionaalset seisundit ning enda kui juhi hetkeolukorra hindamise võimet. Oma käitumise ja võimete arvestamise oskuse kujundamine on koolituse üks tähtsamaid ülesandeid.

1.3.1.5. Juhi oskus vältida riski

Juht peab õppima riski ette aimama ja vältima. Risk võib olla põhjustatud juhi hoiakust, seisundist, teiste liiklejate tegevusest, liiklusoludest ja sõiduki tehnoseisundist. Riski ette nägemise ja ennustamise ning selle kaudu liiklusohu vältimise ja tegutsemise oskus on kogu sõiduuskuse keskne teema. Juhil peab välja kujunema võime aimata tekkivat ohtu, mis on väljaspool juhi vaatevälja, kuid võib avalduda igal järgmisel sekundil, igal järgmisel meetril.

§ 26. HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KRITERIUMID

1. Hindamisel on sõltuvalt eesmärgist kolm erinevat rolli:

1. õppimise suunamine ja toetamine;
2. kontroll;
3. õpetamise edasine areng.

Kõige tähtsam neist on **õppimise suunamise ja toetamine**. Hindamise abil saame tagasisidet oma õppimisest, oma nõrkustest ja tugevustest. Tänu hindamisele on võimalik arendada enesehinnangu oskusi. Kui õpilane teab, et ta ei saa hakkama pelgalt õpitava aine kordamisega, toetab hindamine ka motivatsiooni süvitsi õppimiseks.

Kontrollimise eesmärgiks on kontrollida teadmisi: võimalus jätkata õpinguid, õpilaste paremusjärjekorra määramine, luba kutsetegevuseks. Selle meetodiga kindlustatakse, et õpilased teeksid tööd. Kontrollimist hindamismeetodina kasutades on oht, et õpilased muutuvad väljast poolt juhitavateks ja väheneb võimalus sisemise motivatsiooni arendamisel.

1.1. Õppetulemuste saavutamise eeldus on see, et õppimine ja hindamine toimub moodulite kaupa, kusjuures enne järgmist õppeetappi tuleb hinnata õpilase teadmisi ja oskusi. See kergendab uute teadmiste ja oskuste omandamist. Igal moodulil hinnatakse õpingute edenemist ja edasipäas õpingutes sõltub hindamise tulemusest. Hindamise kaudu toimub ka õpingute suunamine. Hindamine toimub «sooritas» – «ei sooritanud» põhimõttel.

1.2. Auto valitsemise ehk auto juhtimise liigutuste hindamine

Auto valitsemise oskuse kontrollimine toimub õpingute algusosas õppeplatsil vastavate sõiduharjutuste sooritamise oskuse hindamise teel. Selle tulemusena peab selguma, kas õpilane oskab piisava vilumusega autot juhtida võimaldamaks sõiduõppe alustamist liikluses. Kui liiklemisel kasutatavad tüüpilised juhtimisliigutused on omandatud hästi, siis edeneb ka liikluses antav õpetus paremini. See kergendab uute teadmiste ja oskuste omandamist. Igal moodulil hinnatakse õpingute edenemist ja edasipäas õpingutes sõltub hindamise tulemusest. Hindamise kaudu toimub ka õpingute suunamine. Hindamine toimub «sooritas» – «ei sooritanud» põhimõttel.

1.3. Teooria- ja sõidukontroll

Koolituse algaste lõpeb teooriakontrolliga koolitaja juures. Sõidukontrolli teostatakse moodulite vahekontrollidena. Kontrollis hinnatakse, kuidas õpilane on õpitava omandanud ja kui võrd ta on võimeline paindlikult ja ohutult liiklema. Iga mooduli vahekontroll koosneb 30 kuni 50 küsimusest. Vahekontroll on sooritatud kui mooduli testis on õigesti vastatud 90 % vastustest.

Teooriakontroll:

Teema eesmärk on selgitada välja õpilase teoreetilise taseme valmisolek esmase juhtimisõiguse saamiseks. Teooriakontroll on sooritatud kui liiklusteooria testis on õigesti vastatud 90 % küsimustest.

B – kat. liiklusteooria kontrolltestis on 60 küsimust järgmistest valdkondadest:

- 1) ohutu liiklemine;
- 2) liiklusreeglid;
- 3) liikluspühholoogia;
- 4) sõiduki kasutamist sätestavad õigusaktid;
- 5) auto tehnoseisund ja lisanõuded.

Sõidukontroll:

Sõidukontroll koosneb moodulite vahekontrollidest. Vahekontrollile saamiseks peavad olema läbitud õppekavas ettenähtud teooriamoodulid ja tehtud arvestused .

Õpetaja ja õpilane analüüsivad ülesande täitmise tulemuslikkust ja koos jõutakse ühise otsuseni õpiväljundite saavutamise kohta.

Teema eesmärk on selgitada välja õpilase valmisolek esmase juhtimisõiguse saamiseks.

1.4 Õppematerjalid

Õppe-eesmärkide saavutamisel on oluline, et õpilane saab iseseisvaks õppimiseks kasutada kvaliteetseid õppematerjale. Õppematerjalide abil on õpilasel võimalik iseõppimise teel omandada osa teooriaõppes antavast materjalist. Õppekava ja õppematerjal aitavad õpetajal õpet suunata.

1.5. Õpetamise põhimõtted

Õpetamisel on vajalik järgida järgmisi põhimõtteid:

- 1) õppematerjali esitamine siirdega lihtsamalt keerukamale (mitmetahulisemale);
- 2) õppematerjali esitamine etappide kaupa;
- 3) õpilase aktiivsuse ja iseseisva õpingu osatähtsuse suurendamine;
- 4) ühisürituste ja rühmatöö osakaalu suurendamine;
- 5) mitmekesiste õppemeetodite kasutamine;
- 6) õppesõit mitmesugustes liikluspiirkondades, liiklus- ja teeoludes;
- 7) etteantud sihtkohta sõidu õpetamine õpilasepoolse sõiduteekonna kavandamisega;
- 8) õppeprotsessist saadav tagasiside; õpetajahinnangu ja õpilase enesehinnangu arvestamine.

1.6. Algastme koolituse kestus

Õppekavas esitatud õppematerjal jaguneb 30 tunnile (lisaks iseseisvat tööd 28 tundi) ning 23 sõidutunnile. Kursuse pikkus on vähemalt kuus nädalat. Teooriaõppe tunni pikkus on 45 minutit. Sõidutunni pikkus on 45 minutit.

§ 27 Õppeainete loetelu teemade ja alateemade kaupa

I ALGASTE

Algastme I mooduli teooriaõpe:

I etapi eesmärgiks on õpilasele esmaste teadmiste andmine mootorsõidukist, liikluskorraldusest, liiklemise põhimõtetest, sõiduks valmistumisest ja juhtimisvõtetest.

1.1. Teooriaõpe

Teema 1

Koht õppekavas

Aine mahuline jagunemine

Aine läbimise eeltingimused

Aine lühikirjeldus

Aine

üldeesmärgid

Õpiväljundid

Iseseisva töö sisu
Kohustuslik kirjandus

Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest

Aine kuulub õppekava esmaõppe algaste teooriaõppe 1. moodulisse.

1 auditoorne tund.

Pole.

Antakse ülevaade juhiloa saamise tingimustest ja korrast, juhikoolituse eesmärkidest ja koolitajaõppekavast, õppetöö korraldusest ja õppetööd reguleerivatest dokumentidest. Seatakse koolitusele ühised eesmärgid.

Luu eeldused ülevaate saamiseks juhiloa saamise tingimustest ja korrast, õppetöö korraldusest, sisust ja mahust. Luua eeldused olukorrale, kus juhi ettevalmistamise määruses seatud juhi koolituse eesmärgid ja õpilase juhilubade saamisega ning juhi koolitusega seotud eesmärgid langeksid võimalikult palju kokku.

Pärast koolitust õpilane:

teab juhiloa saamise tingimusi ja korda;

teab õppetöö korraldust;

teab õppetööd reguleerivaid õigusakte ja dokumente;

on omaks võtnud juhi ettevalmistamise määruses seatud juhi koolituse eesmärgid.

Õppetööd reguleerivate õigusaktide ja dokumentidega tutvumine
B-kategooria mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekava.

Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) juhi koolituse taotletavatest eesmärkidest ja sisust; 2) õppekava ülesehitusest, koolituse struktuurist ja astmelisuse vajalikkusest nii liiklusteooria kui sõiduõppel; 3) õppe kestusest ja - mahtudest; 4) õpilase teadmiste ja oskuste hindamise alustest; 5) juhiloa (kaasaarvatud esmase juhiloa) taotlejale esitatavatest nõuetest.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite	Teema käsitlemist alustatase eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb loeng mille käigus kasutatakse

saavutamise kontrollimine	visualiseerimist. Arutelu käigus püstitatakse koolitusele ühised eesmärgid. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.
Teema 2	Iseseisvaks õppimiseks juhendamine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava esmaõppe algaste teooriaõppe 1. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	1 auditoorne tund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitakse pärast tundi "Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest".
Aine lühikirjeldus	Lisaks kohustuslikele teooriatundidele ja sõidutundidele on kursuse raames palju iseseisvat tööd. Aine raames täpsustatakse iseseisva töö sisu ja mahtu. Aidatakse õpilasel koostada individuaalne õppeplaani – õppetöö ajaline jaotus, iseseisev töö, õppimine juhendajaga jms. Rõhutatakse õpilase aktiivset rolli õppetöös ja vajadust võtta vastutus oma õppimise eest.
Aine üldeesmärgid Õpiväljundid	Luua eeldused vastutuse võtmiseks oma õppimise eest ja aidata õpilasel koostada individuaalne õppeplaani. Pärast koolitust õpilane: on valmis vastutama oma õppimise eest; on koostanud individuaalse õppeplaani; teab kuidas autokool iseseisvat õppimist toetab ja kellelt vajadusel abi saab.
Iseseisva töö sisu Kohustuslik kirjandus	Õpilane koostab individuaalse õppeplaani. Õpetaja poolt määratud õppematerjal.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane teab: <ol style="list-style-type: none"> 1) õpitavat saab omandada tahtlikult ja eesmärgistatult või tahtmatult ning eesmärgita 2) õpitavat saab omandada kas iseseisvalt või õpetaja ja õpilase ühistöö tulemusena 3) mida mitmekesisem on õpetus ja õpitava ainega tegelemine, seda põhjalikumalt aine omandatakse 4) õpiprotsessis on oluline õpitu õigeaegne kordamine, objektiivne ja õigeaegne tagasiside 5) õppematerjal esitatakse siirdega lihtsamalt keerukamale, kus uus teadmine haakub varemõpituga ning aitab seda kinnistada ning nii kujuneb arusaam, et need teadmised moodustavad terviku; 6) õppimine, kordamine ja teadmiste kontroll (ka enesekontroll) teenivad ühist eesmärki 7) iseseisval töö ja eriti rühmatööl on õpingutes oluline osa 8) õppematerjali esitatakse õppekava kohaselt etappide kaupa, rõhutades olulist

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal
---	---

Teema 3.**Liiklus kui süsteem**

Koht õppekavas Aine mahuline jagunemine Aine läbimise eeltingimused Aine lühikirjeldus	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse. lauditoorne tund. Iseseisev töö 5 tundi. Läbitud teooriaõppe moodul 1 ained ” Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest” ning ” Iseseisvaks õppimiseks juhendamine” Liiklus koosneb mitmest osast – tee, liikleja, sõiduk, seadusandlus – moodustades süsteemi. Süsteemi erinevad osad on vastasmõjus – muutused ühes kutsuvad esile ka muutused teistes. Antakse ülevaade olulisemast süsteemi erinevate osade kohta – terminid, liiklusalane seadusandlus, sõiduk, liikluskorraldusvahendid jms.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused mõistmaks liiklust kui süsteemi.

Pärast koolitust õpilane:

Õpiväljundid	<ul style="list-style-type: none"> • teab liiklussüsteemi erinevate osadega seotud terminoloogiat; • teab liikluskorraldusega seotud põhimõtteid; • mõistab liiklust kui süsteemi ja enda rolli selle süsteemi osana; • teab liikluse positiivset ja negatiivset mõju inimese elule ja tervisele.
Iseseisva töö sisu Kohustuslik kirjandus Täpsustatud õpiväljundid	<p>Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega</p> <p>Liiklusseaduse paragrahvid: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 14. Liiklusmärgid, püstmärgised ja teekattemärgised.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Teeliikluse osategureid ja nendega seotud riske (juht, sõiduk, liikluskeskkond ja teised liiklejad, liikluskorraldus) 2) ohutu liiklemine eeldab kõikide teeliikluse osateguritega arvestamist 3) juhi võimalusi ja õiget tegevust, kui juht oskab hankida liiklusinfot õigeaegselt või kui liiklusinfot saadakse hilja pole liiklusõnnetus enam vältitav 4) liikluse üldisi põhimõtteid 5) juhti, sõidukit ja keskkonda puudutavatest õigusaktidest juhendumise vajalikkust

- 6) Liiklusseaduse põhireegleid ja liikluskorraldusvahendite olulisust
- 7) Liiklusseaduse üldsätteid ning neis esinevaid mõisteid
- 8) vastutust Liiklusseaduse nõuete eiramise korral
- 9) mootorsõidukite liigitust juhtimisõiguse seisukohalt
- 10) liiklusmärkide rühmitamist eesmärgi järgi (hoiatusmärgid, eesõigusmärgid, keelu- ja mõjualamärgid jne)
- 11) kuidas liiklusmärgirühmi eristatakse märgi kuju ja värvuse järgi
- 12) kõikide liiklusmärkide ja lisateatetahvlite tähendusi
- 13) liiklusmärkide mõjupiirkonda ja kehtivusaega
- 14) fooride erinevate tüüpide ja märguannete tähendust
- 15) reguleerija märguannete tähendust
- 16) teekattemärgise sisu
teekattemärgiste mõjuala

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 4.

Koht õppekavas
Aine mahuline jagunemine
Aine läbimise eeltingimused
Aine lühikirjeldus

Ohutu liiklemise põhimõtted

Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse. 3 auditoorset tundi. Iseseisev töö 3tundi.

Läbitud ained ” Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest” ja ” Iseseisevaks õppimiseks juhendamine”.

Võimalikke ettetulevaid liiklusolukordi on väga palju ja neid üksikshaaval selgeks õppida ei ole võimalik. Aine raames analüüsitakse tüüpilisemaid liiklusolukordi ja arutletakse, millised on juhi võimalused tagada ohutus nendes olukordades. Sõnastatakse ühiselt ohutu liiklemise põhimõtted.

Omandatakse piki- ja külgvahe ning sõidukiiruse valikuga ja märguannete kasutamise seotud reeglid.

Aine üldeesmärgid
Õpiväljundid

Luu eeldused isiklike ohutu liiklemise põhimõtete väljatöötamiseks.

Pärast koolitust õpilane:

- mõistab, et peamised ohutu liiklemise põhimõtted on õigete tähelepanekute tegemine, oludele vastava sõidukiiruse valik, õigeaegsed ja piisavad märguanded, ohutu piki- ja külgvahe hoidmine, liiklusreeglitest kinnipidamine ja teiste liiklejatega arvestamine;
- teab piki- ja külgvahe ning sõidukiiruse valikuga seotud reegleid;
- teab märguandeid ja nende kasutamise seotud reegleid;
- on välja töötanud isiklikud ohutu liiklemise põhimõtted.

Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklus seadusega. Isiklike ohutu liiklemise põhimõtete väljatöötamine.
Kohustuslik kirjandus	Õppejõu poolt määratud õppematerjal, Liiklusseaduse paragrahvid: 18; 33; 39; 46; 47; 48; 49; 50.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane teab: <ol style="list-style-type: none"> 1) inimesel on tahteline ja tahtmatu tähelepanu 2) juhi tähelepanu peab töötama valivalt 3) juht peab olema võimeline tegelema üheaegselt mitme tähelepanu nõudva asjaoluga 4) aju on loominguorgan, kuid väsib kiiresti 5) oma tähelepanuvõimet peab oskama ratsionaalselt kasutada 6) igas olukorras peab oskama säilitada tasakaalukust 7) juhi võimed ja hoiakud on kujundatavad 8) muutused käitumises sõltuvad juhi soost, east ja sõidustaažist 9) kuidas inimene tähelepanekuid teeb 10) millest sõltub inimese nägemisväli 11) taju eripära 12) kiiruse mõju tähelepanekute tegemisele 13) õige ja ohutu sõidukiiruse määramise põhimõtteid 14) kiiruse piiramise ja soovitusliku kiiruse kehtestamise põhimõtteid 15) Liiklusseadusega määratud üldiste ja liiklusmärkidega kehtestatud kiirusepiirangute järgimise vajalikkust 16) paindlik ja ohutu liiklemine põhineb heal liiklejate vahelisel mõistmisel, õigeaegsete juhimärguannete andmise oskusel ja liiklejate vahelisel ühistööl 17) liikleja peab nägema teisi ja olema teistele liiklejatele nähtav 18) Liiklusseaduse sätteid märguannete kohta 19) võimalusi oma tegevuse teistele liiklejatele mõistetavaks tegemisel ja teiste liiklejate kavatsuste mõistmisel 20) sõitmisel on ohutuse seisukohalt väga tähtis sõiduki asukoht 21) juht peab sõitmisel ajal olema teadlik oma asukohast ja veendunud, et see on õige ja otstarbekas enda ning teiste liiklejate suhtes 22) liikluses on alati vaja teada enda ja kaasliiklejate sõidujärjekorda 23) ruumivajaduse sõltuvust sõidukiirusest, teoludest, sõidukogemusest, reageerimiskiirusest jne. 24) liikluskorraldusvahendite järgimine ja käitumine liiklusreeglite kohaselt võimaldab ohte ennetada 25) liiklusreeglite eiramine põhjustab riskiolukordi
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli

kontrollimine lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 5.

Koht õppekavas

Aine mahuline jagunemine

Aine läbimise eeltingimused

Aine lühikirjeldus

Aine üldeesmärgid

Teiste liiklejatega arvestamine

Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse. 1.auditoorne tund.

Läbitud ained ” Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest” ja ” Iseseisvaks õppimiseks juhendamine”.

Liiklejate käitumises on vanusest, kogemusest, kasutatavast sõidukist jms tulenevaid erisusi. Neid erisusi teades oskab juht teiste liiklejatega paremini arvestada. Ühe liikleja poolt tehtud viga ei vii vältimatult õnnetuseni kui teine pool teab mida ette võtta õnnetuse ärahoidmiseks. Arutletakse selle üle, milliseid liiklejate rühmi on, millised on nende käitumise eripärad ja kuidas iga liikleja saab neid eripärasid teades ohutuse tagada.

Luu eeldused teiste liiklejatega arevestava käitumise kujunemiseks.

Pärast koolitust õpilane:

Õpiväljundid

- teab, et liikluses osaleb erinevaid liiklejate rühmi;
- teab erinevate liiklejate rühmade käitumise eripärasid;
- teab erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega (nt vähem kaitstud liiklejate, suurte sõidukite, eritalituse sõidukite jt) seotud ohtu suurendavaid tegureid;
- omab valmidust liikluses ohutuse tagamiseks arvestama eripäradega, mis on seotud erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega;
- mõistab teiste liiklejatega ja sõitjatega arvestamise tähtsust;
- on motiveeritud arvestama teiste liiklejate ja sõitjatega, eelkõige vähem kaitstud liiklejatega ja tagama oma käitumisega nende ohutuse.

Iseseisva töö sisu

Kohustuslik kirjandus

Täpsustatud õpiväljundid

Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega.

Õppejõu poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseaduse paragrahvid: 16; 17; 33; 35; 36; 37; 49; 68.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) miks liiklejate omavaheline suhtlemine on tähtis ja kuidas see toimub
- 2) agressiivsest liikluskäitumisest tulenevaid ohtusid
- 3) arvestada eri liiklejate rühmade käitumisladi ja toimida selle kohaselt
- 4) et juhina:
 - peab ta olema kaasliiklejatele nähtav
 - peab tema tegevus olema kaasliiklejatele ennustatav
 - peab ta oskama sobitada oma sõidukiirust liiklusvooluga
 - tuleb sõidukiirust muuta sujuvalt
 - tuleb osata näha liiklusolukordi ja liigelda liikluskorraldusvahendite kohaselt
 - tuleb osata ennustada teiste liiklejate tegevust
 - tuleb võtta arvesse liiklejate eri rühmade võimeid ja kalduvusi

- tuleb olla eriti tähelepanelik vähekaitstud liiklejate suhtes ning vältida nende ohustamist ja neile kahju tekitamist
 - peab ta mõistma suurte ja väikeste sõidukite erinevast ruumivajadusest tulenevaid raskusi
 - peab ta olema valmis andma alarmsõidukitele sõidueesõigust ja mõistma algajate juhtide raskusi
- 5) kuidas mõjutab liikluskeskkond laste ohutust
 - 6) millega on seotud laste probleemid liikluses
 - 7) pöörata tähelepanu liikluskeskkonnale ja osata selgitada, kus enamasti ilmuvad lapsed ootamatult sõiduteele
 - 8) laste tüüpilisi tegevusmalle
 - 9) juhi ettevaatusabinõusid ja tegevust, kui tuleb mööduda vastutulevatest või pärisuunas liikuvatest jalakäijatest, jalgratturitest ja mopeedijuhtidest
 - 10) juhi kohustusi jalakäijate ning jalgratturite kui vähekaitstud liiklejate suhtes:
 - kõnniteel
 - jalgrattateel
 - sõiduteel
 - õuealal
 - hoovist väljasõidul
 - teepeenral
 - nende trammi ja bussi sisenemisel ning väljumisel
 - reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurajal ning jalgrattatee ületamise kohal
 - 11) milline on sobiv sõiduviis ülekäiguraja ja jalgrattatee ületamisel mitmesuguse liiklustiheduse ja nähtavuse ning eri tee- ja ilmaolude korral
 - 12) olukordi, kus juht on kohustatud teed andma jalgratturile ja mopeedijuhile
 - 13) probleeme, mis tekivad liikluses:
 - vanuritel
 - kuulmishäiretega inimestel
 - vaimsete puuetega inimestel
 - liikumispuuetega inimestel.
 - 14) arvestada liikumispuudega juhi eriõigustega ja selgitada teiste sõidukijuhtide õiget käitumist liikumispuudega juhi suhtes;
 - 15) kuidas mõjutab sõiduki tehniline seisukord ja sõiduviis ümberkaudsete elanike ja teiste liiklejate heaolu ning tervist.
 - 16) suuremõõtmeliste sõidukitega ja aeglaselt sõitvate sõidukitega kaasnevaid riske ning oskama neid ennetada
 - 17) eritalituse sõidukitega kaasnevalt oma kohustusi ja tegevust.

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 6.	Sõiduki turvalisus
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	1 auditoorne tund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud ained ” Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest” ja ” Iseseisvaks õppimiseks juhendamine”. Turvahalli külastus võib toimuda algastme koolituse jooksul.
Aine lühikirjeldus	Autotööstus areneb väga kiiresti. Sõidukite tootjad pööravad järjest suuremat rõhku sõidukite turvalisusele. Tehnikasaavutusi saavad juht ja sõitjad enda ohutuse suurendamiseks kasutada teades sõidukis oleva turvavarustuse tööõhimitet ning kuidas turvavarustust õigesti kasutada. Kõige parem on turvavarustuse õige kasutamise vajadust selgitada külastades turvahalli.
Aine üldeesmärgid	Lua eeldused turvavarustuse õigeks kasutamiseks vajalike teadmiste ja oskuste kujunemiseks ja motivatsiooni suurenemiseks kasutada turvavarustust.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab auto kasutaja juhendiga tutvumise olulisust • teab peamisi tänapäeva sõidukites kasutuses olevaid aktiivse ja passiivse turvalisuse elemente ja nende tööõhimitet (turvavöö kinnitamine ja istumisasendi reguleerimine, kaassõitja turvavarustuse kinnitamine, pagasi õige paigutus ja kinnitamine) • teab turvavarustuse vale kasutamisega või mittekasutamisega seotud ohte ja on enam motiveeritud turvavarustust kasutama • teab nõudeid sõitjate ja veoste veole ja turvavarustuse kasutamisele • teab sõidukist väljumisel ja sellesse sisenemisel vajalikke ettevaatusabinõusid • teab nõudeid kasutatava mootorsõiduki tehnoseisundile • teab keskkonnaga seonduvaid nõudeid sõiduki kasutamisel • teab kasutatava sõiduki lisa- ja mugavusseadmete mõju liiklusohutusele ja sõiduki juhitavusele.
Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga, Liiklusseadusega ja sõiduauto kasutusjuhendiga.
Kohustuslik kirjandus	Õpejõu poolt määratud õppematerjal ja Liiklus seaduse paragrahvid: 30; 33; 34; 73.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kuidas teostada sõiduki sõidueelset kontrolli ja valmistuda sõiduks; 2) mis kuulub auto varustusse ja kuidas seda kasutatakse 3) auto komplekti kuuluvaid ja lisatavaid turvaseadmeid ja nende kasutamise nõudeid 4) auto tulede, tahavaatepeeglite, ventilatsiooni, klaasi- ja istmesoojendi otstarvet 5) istme reguleerimisega seotut

- 6) auto juhtimisseadiste kasutamist
- 7) nõudeid rehvidele ja amortisaatoritele
- 8) nõudeid piduritele ja roolisüsteemile
- 9) tulede ehitust, korrasolekut ja reguleeritust:
- 10) sõidukile veose paigutamise ja kinnitamise osas veose nõuetekohast paigutamist, kinnitamist, katmist
- 11) aastaajaga seotud autohoolduse nõudeid ja vajadust
- 12) korralise hoolduse nõuet ja vajadust, hooldusraamatu kohase ja regulaarse hoolduse vajalikkust
- 13) sõiduki tehnilise ülevaatuslega seonduvat
- 14) sõidukil esinevaid tehnorikkeid, mille puhul tuleb sõit katkestada

Pärast koolitust peab õpilane oskama kontrollida:

- 1) rehvi siserõhku ja seisukorda
- 2) tulede seisukorda ja tööd
- 3) õli ja vedelike tasapinda
- 4) peeglite asendit
- 5) näidikute ja hoiatustulede näitu
- 6) pidurite ja rooliseadme seisukorda ja tööd
- 7) sõiduki üldist seisukorda

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 7.

Inimene sõidukijuhina

Koht õppekavas

Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.

Aine mahuline jagunemine

2 auditoorset tundi. Iseseisev töö 3 tundi.

Aine läbimise eeltingimused
Aine lühikirjeldus

Läbitud ained ” Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest” ja ” Iseseisevaks õppimiseks juhendamine”.
Inimestena oleme erinevad. Erinevused võivad olla tingitud kaasasündinud teguritest (sugu, isiksuse omadused, impulsiivsus, kognitiivsed funktsioonid), elu jooksul välja kujunevatest teguritest (vanus, kogemused, hoiakud, väärtused, motiivid, iseloom jms) ning kiiresti muutuvatest asjaoludest (väsimus, tervislik seisund, emotsioonid, joove jms). Arutletakse selle üle, kuidas nendest

Aine üldeesmärgid	<p>teguritest tulenevat negatiivset mõju juhi käitumisele saab vältida. Luua eeldused mõistmaks erineva liikluskäitumise põhjuseid, saada teadlikuks enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavatest tugevatest ja nõrkadest külgedest. Luua eeldused strateegiate väljatöötamiseks neid kahjulikke mõjusid vähendada.</p> <p>Pärast koolitust õpilane:</p>
Õpiväljundid	<ul style="list-style-type: none"> • teab inimeste erineva liikluskäitumise põhjuseid; • teab kuidas sõidu motiivid, sõiduteekonna ja aja planeerimine, sotsiaalne surve, juhi seisund ja teadlikus enda juhtimisvõimest (sealhulgas liigne enesekindlus, oma võimekuse tõestamise soov) mõjutavad juhi käitumist; • teab enda isiksuseomadustest, hoiakutest ja elustiilist tulenevaid võimalikke riske liikluskäitumisele; • on enda jaoks välja töötanud strateegiad isiksusega ja tervisliku seisundiga seotud liikluskäitumist mõjutavatest asjaoludest tulenevate kahjulike mõjude vältimiseks; • on rohkem motiveeritud väärtustama ohutust ja keskkonna säästlikkust, elu üldistes eesmärkides ja käitumises. <p>Töö õppejõu poolt määratud õppmaterjaliga. Õpilane töötab välja enda jaoks strateegia, isiksusega ja tervisliku seisundiga seotud liikluskäitumist mõjutavatest asjaoludest tulenevate kahjulike mõjude vältimiseks.</p>
Iseseisva töö sisu	<p>Õppejõu poolt määratud õppematerjal.</p>
Kohustuslik kirjandus Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) psühhofüsioloogilisi tegureid, millest sõltub juhi ohutu tegevus 2) kuidas hinnata oma võimeid autojuhina 3) et juht vastutab selle eest, millises psüühilises ja füüsilises seisundis ta alustab või jätkab sõitu 4) milline on sisetunnetuse olemus ja kuidas ta areneb kui juhtimistegevuse hõlbustaja 5) kuidas kujuneb juhil autokäsitsemistunnetus, nägemistunnetus ja teetunnetus 6) millised tegurid (isikuomadused) mõjutavad juhi toimetulekut liikluses: <ul style="list-style-type: none"> • juhi püsiomadused (psüühilised võimed e. kaasasündinud omadused) • juhi muutuvad omadused (nt sõidukogemus, koolitus, vanus) • vahelduvad tegurid (nt väsimus, meeleolu, haigus) 7) miks inimesel tuleb saavutada teatav intellektuaalne ja emotsionaalne küpsus, et vastata hea liikluskäitumise nõuetele 8) millist osa etendavad liikluskäitumises järgmised tegurid ja kuidas need mõjutavad liikluskeskkonda ning liiklusohutust: <ul style="list-style-type: none"> • identiteet ja ideaal • reaalsustaju • oma võimete tundmine • enesekontroll • vastutustunne 9) kolme tegurit (täielik egoism – liiklusreeglite järgimine –

- ettenägelikkus) isiku arengus ja seda, kuidas need avalduvad liikluses
- 10) noorte mees- ja naisjuhtide enesehinnangu kohase ja tegeliku sõiduuskuse erinevusi
 - 11) miks võivad liikluses põhjustada negatiivseid ilminguid:
 - impulsiivsus;
 - agressiivsus;
 - oma mina rõhutamine;
 - ametialase või isikliku positsiooni rõhutamine;
 - pingeseisund;
 - negatiivne hoiak;
 - hädaldamine.
 - 12) stressiseisundi olemust ja kirjeldada:
 - mis on stressiseisund;
 - põhimõttelist seost stressi ja töövõime vahel;
 - stressiseisundite tüüpe.
 - 13) millest tekib noortel grupisurve;
 - 14) kuidas grupisurve võib viia liiklusõnnetuseni;
 - 15) nende inimeste olulisi isikuomadusi, kes alluvad kergesti grupi survele
 - 16) millist positiivset mõju teiste inimeste käitumisele avaldab hea eeskuju
 - 17) millised tundemärgid teatavad juhile tema väsimusest
 - 18) millal on juhil keelatud sõitu jätkata
 - 19) kuidas juht saab sõidu ajal väsimusest üle
 - 20) kuidas alkohol mõjutab juhtimist ja käitumist
 - vead liiklusolukordade ennustamisel
 - reaktsiooniaja pikenemine
 - koordineerimisvõime nõrgenemine
 - kiire väsimine
 - nägemisteravuse vähenemine ja nähtavusala ahenemine
 - 21) autojuhtimisvõime sõltuvust vere alkoholisisaldusest
 - 22) alkoholi tarvitamise tagajärgi liikluses
 - 23) milline on ravimite mõju juhile
 - 24) millist mõju avaldavad juhile narkootilised ained
 - 25) kuidas mõjutab haigusseisund auto juhtimisvõimet

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 9.

Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites

Koht õppekavas Aine mahuline jagunemine	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse. 2 auditoorset tundi.
Aine läbimise eeltingimused Aine lühikirjeldus	Läbitud teooriaõppe 1. moodul. Üheks ohutu liiklemise eelduseks on valida teel otse sõites ja manöövri sooritamisel õige asukoht. Omandatakse sõidu alustamise ja sõiduki asukoha valikuga seonduvad reeglid. Arutletakse, kuidas tagada sõidu alustamisel ohutus, milliseid ettevalmistusi tuleb sõiduks teha, millised on tee erinevad osad ja nende otstarbed; mille järgi ära tunda eraldi rada ühissõidukile, kergliiklejatele jms; kui sõiduradasid on mitu, siis milline rada valida, kuidas saab juht õige paiknemisega teel riske vältida. Analüüsitakse sõiduki asukohaga sõites seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas neid oleks saanud ära hoida.
Aine üldeesmärgid	Luaa eeldused sõitmisel õige asukoha valikuks vajalike teadmiste kujunemiseks ja motivatsiooni suurenemiseks sõidu planeerimisega riske vältida ning keskkonda säästa. Pärast koolitust õpilane:
Õpiväljundid	<ul style="list-style-type: none"> • teab kuidas sõitu ohutult alustada; • teab tee erinevaid osi ja nende otstarvet; • teab sõiduki asukoha valikuga seotud reegleid; • teab kuidas valida asukohta teel riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil; • on rohkem motiveeritud oma sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima.
Iseseisva töö sisu Kohustuslik kirjandus Täpsustatud õpiväljundid	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega. Õppejõu poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseaduse paragrahvid: 17; 39; 45; 48; 49; 64; 88; 90. Sõiduks valmistumine. Pärast koolitust õpilane oskab: <ol style="list-style-type: none"> 1) valmistuda sõiduks juhina 2) kontrollida enne sõitma hakkamist ja sõidu ajal sõiduki vastavust ohutusnõuetele 3) arvestada liiklus-, tee- ja ilmaoludega 4) enne sõitu kavandada oma sõiduteekonda ja arvesse võtta selle iseärasusi
	Juhi märguanded. Pärast koolitust õpilane teab: <ol style="list-style-type: none"> 1) millal ja kuidas võib juht anda märguannet helisignaali 2) millal ja kuidas võib juht anda märku tulede vilgutamisega 3) kuidas antakse suunamärku sõidu alustamisel sõidutee servast, pöördel, sõiduraja vahetamisel ja muude manöövrite korral 4) millal tuleb kasutada ohutulesid ja ohukolmnurka

- 5) kuidas muuta peatumismärguanne pidurdamisel paremini märgatavaks
- 6) miks peab juht lisaks juhimärguandele ka veenduma oma järgneva tegevuse ohutuses

Sõidu alustamine.

Pärast koolitust õpilane oskab:

- 1) jälgida tagant lähenejaid ja ennustada nende tegevust
- 2) enne sõidu alustamist koostada hangitud informatsiooni põhjal tegevuskava, näidata suunamärguannet ja olla oma tegevuses teistele liiklejatele mõistetav
- 3) liituda sujuvalt ja ohutult liiklusvooluga
- 4) jälgida veel kord liiklusvoolu sisenemise ajal ees ja külgedel toimuvat

Teeandmise kohustus.

Pärast koolitust õpilane teab juhi õiget tegevust, kui juht sõidab välja sõiduteele:

- parklast
- õuealalt
- tanklast
- kiirendusrajalt
- teepeenralt
- üle kõnnitee

Sõiduki asukoht sõites.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) lähtuvalt asukohast teel:
 - mis on sõidukite ja ühissõidukite erirajad ning milline on nendel liiklemise kord
 - kuidas peab sõidu ajal paiknema sõiduk asulas ja asulavälisel teel sõltuvalt sõidukiirusest
 - kuidas peab sõidu ajal paiknema sõiduk ühesuunalisel ja kahesuunalisel teel sõltuvalt sõiduradade arvust
 - rööbasteta sõidukite paiknemise korda päri suunalisel trammiteel.
- 2) lähtuvalt pikivahest enda ees sõitva sõidukini:
 - küllaldase pikivahe hoidmise kohustust ja selle olulist tähtsust erinevates olukordades
 - kuidas määratakse sobivat pikivahet enda ja eessõitja vahel
 - sekundites mõõdetava pikivahe põhimõtet (pikivahe asulas 2 sek ja väljaspool asulat 3 sek)
- 3) erisuguste sõidukite lisaruumi vajadust sõiduteel ja sõidurajal:
 - buss
 - veoauto
 - sõiduauto
 - kahe rattalised sõidukid (mootorratas ja jalgratas)

Sobiva sõiduraja valik.

Pärast koolitust õpilane teab, kuidas valida liiklusreeglite kohaselt ning enda ja

teiste liiklejate suhtes otstarbekalt sõidurada.

Liiklusvoolus sõitmine ja ümberreastumine.

Pärast koolitust õpilane teab, kuidas:

- 1) sõita liiklusvoolus:
 - jälgides korduvalt liiklust lähedalt, kaugelt ette, taha ja kõrvale, et sobitada oma sõidukiirus üldise liiklusvooluga
 - sõites sujuvalt, teisi liiklejaid arvestades ja kontrollides, kas teised teda näevad
- 2) vahetada sõidurada, seejuures osata liiklusvoolus ümber paikneda sujuvalt ja ohutult teades, kus sõiduraja vahetamine on lubatud, ohutu ja kus see on keelatud või ohtlik

Sõiduki asukoht sõites.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) kuidas peab sõiduk paiknema ühesuunalisel ja kahesuunalisel teel enne ristmikku, kui ristmikult sõidetakse otse, paremale, vasakule või tagasi arvestades seejuures sõidujoont ristmikku ületades ja ristmikult välja sõites, samuti trammitee olemasolu
- 2) kuidas määratakse sõidukite paiknemine, kui teekattemärgistust ja liikluskorraldusvahendeid pole
- 3) kuidas määratakse sõidukite paiknemine teekattemärgistuse ja liiklusmärkidega tähistatud teel
- 4) kuidas pöörata ringristmikul või siis, kui sõiduki pöörderaadius on suur

Sõiduraja valik ristmikule lähenedes.

Pärast koolitust õpilane teab, kuidas:

- 1) järgida ohutu liiklemise juhiseid
- 2) ristmikule lähenedes mõelda liiklusolukordi ette
- 3) näha ja tunnetada ristmikuliikluses toimuvat
- 4) võtta arvesse enda ja teiste liiklejate soove, vajadusi, õigusi ja võimalusi liikluses toime tulla

Sõiduraja valik ristmikult väljudes.

Pärast koolitust õpilane teab, kuidas:

- 1) järgida ohutu liiklemise juhiseid
- 2) näha ja tunnetada ristmikuliikluses toimuvat
- 3) juhendada liikluskorraldusvahenditest
- 4) kuidas valida õiget sõidurada sõltuvalt:
 - kavatsetavast sõidusuunast
 - sõiduradade hõivatusest
 - oma sõidukiirusest
 - trammitee olemasolust
 - liiklejate ühistööst

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpilane saab tagasisidet õpiväljundite saavutamise kohta ka vastavateemalistes

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise

kontrollimine õppesõidutundides sõiduõpetajalt.

Teema 10.

Sõidujärjekord sõites

Koht õppekavas
Aine mahuline
jagunemine

Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse. 2 auditoorset tundi. Iseseisev töö 4 tundi.

Aine läbimise
eeltingimused
Aine lühikirjeldus

Läbitud teooriaõppe 1. moodul.

Üheks ohutu liiklemise eelduseks on õige sõidujärjekorra määramine teede lõikumisalade ja teega külgnevate alade ületamisel. Omandatakse teede ristumis- ja lõikumisaladel ning raudteeülesõidukohtadel ja õuelade, parklate, jalgrattateede, teega külgnevate alade, raudtee, trammitee jms ületamisel sõidujärjekorra määramisega seotud reeglid. Analüüsitakse teede ristumis- ja lõikumisaladel ja teega külgnevate aladel ning raudteeülesõidukohtadel sõiduga seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas neid oleks saanud ära hoida.

Aine üldeesmärgid

Luaa eeldused ristmike ja teega külgnevate alade ületamisel õige sõidujärjekorra määramiseks vajalike teadmiste kujunemiseks ja motivatsiooni suurenemiseks ristmikel sõites võimalikke ohte vältida.

Pärast koolitust õpilane:

Õpiväljundid

- oskab rakendada probleemülesannete lahendamisel teede ristumis- ja lõikumisaladel ja teega külgnevate aladel ning raudteeülesõidukohtadel sõidujärjekorra määramisega seotud liiklusreegleid;
- omab ülevaadet teede lõikumisalade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest;
- on rohkem motiveeritud teede lõikumisalade ja teega külgnevate alade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud võimalikke ohte vältima.

Iseseisva töö sisu
Kohustuslik
kirjandus
Täpsustatud
õpiväljundid

Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega. Õppejõu poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseaduse paragrahvid: 17; 18; 19; 35; 37; 56; 57; 58; 59; 60.

Reguleerimata ja reguleeritavad ristmikud.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) liikluse reguleerimise põhimõtted
- 2) liikluse reguleerimise märguanded
- 3) teeandmise kohustust
- 4) sõidujärjekorda trammiteega lõikumisel
- 5) sõidujärjekorda teekatte järgi
- 6) sõidujärjekorda parema käe reegli järgi
- 7) sõidujärjekorda eesõigusmärkide järgi
- 8) sõidujärjekorda ringliiklusega ristmikul
- 9) sõidujärjekorda fooritulede järgi

- 10) sõidujärjekorda reguleerija märguannete järgi
- 11) sõidujärjekorda alarmsõiduki lähenedes

Teeandmiskohustus.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) üldisi ohutusnõudeid sõiduteede lõikumisaladel ja sõidujärjekorda nendel
- 2) kes on kohustatud andma teed sõiduteede lõikumisaladel, kus kehtib parema käe reegel
- 3) liiklemise korda ringristmikul vastavate liiklusmärkidega («Anna teed» ja «Sõidurajad ja suunad») või ilma nendeta
- 4) ohutusabinõusid olukorras, kus juht kavatseb sõita peateele, maanteele ja kiirteele, kus puudub kiirendusrada
- 5) juhi tegevust tee andmisel
- 6) nõudeid, mis kehtivad ristmikul pöörde sooritajale
- 7) kuidas vältida teiste liiklejate takistamist ristmikule sõidul
- 8) juhi tegevust kiirendusrajalt peateele sõitmisel
- 9) juhi tegevuse erisusi rööbastranspordiga seonduvalt
- 10) juhi tegevust lähenemisel peatusest väljuvale ühissõidukile

Sõidujärjekord ristmiku ületamisel.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) ristmiku ületamise põhireegleid reguleeritaval ristmikul ja reguleerimata ristmikul
- 2) trammile tee andmise kohustust
- 3) et tal on õigus loobuda oma sõidueesõigusest ja et seda tuleb teistele liiklejatele arusaadavaks teha
- 4) nõudeid raudtee ületamisel ja ristmikel (eesõigusmärkidega), millele suubub tee vahetult raudteeületuskohalt

Jalakäijatele ja jalgratturitele tee andmise kohustus.

Pärast koolitust õpilane teab, et ta peab juhina andma teed:

- 1) ristmikul pöört lõpetades jalakäijale ja jalgratturile
- 2) jalakäijale reguleeritud ja reguleerimata ülekäiguradadel
- 3) jalgratturile ja mopeedijuhile, kes ületab tema teed mööda jalgrattateed ristmikul

Ristmikule lähenemine.

Pärast koolitust õpilane oskab:

- 1) ristmikule lähenedes mõelda liiklusolukordi ette
- 2) näha ja tunnetada ristmikuliikluses toimuvat
- 3) võtta arvesse nii enda kui teiste liiklejate võimeid ja võimalusi, et ristmikuliikluses toime tulla
- 4) juhendada ristmiku ületamise reeglitest

- 5) järgida ohutu liiklemise juhiseid

Ristmiku ületamine.

Pärast koolitust õpilane oskab jälgida liiklusümbrust ristmikule lähenedes ja ristmikku ületades. Enne ristmiku ületamist õpilane oskab:

- 1) hankida teavet, mida ei saanud ristmikule lähenedes
- 2) veenduda saadud informatsiooni põhjal ristmiku ületamise võimalikkuses ja ohutuses
- 3) ristmikku ületades jälgida ristmiku seda osa, kuhu on nähtavus halvem ja kus võib olla oht

Tavalisest suuremat tähelepanu nõudvad liiklusolukorrad.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) millised riskid tekivad, kui juht tajub lähenevat mootorratturit või läheneb aeglasele sõidukile (jalgrattur, traktor)
- 2) millistes olukordades eksitakse sõidujärjekorra määramisel
- 3) tüüpilisi ohtusid ja eksimusi pööretel, tagurdamisel ja manööverdramisel
- 4) oma tegevuse teistele liiklejatele mõistetavaks tegemise ja teiste liiklejate kavatsuste mõistmise võimalusi

Raudtee ülesõidukoht

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) liiklusreegleid raudteeülesõidukohal
- 2) kaasneda võivatest ohtudest raudteeülesõidukohal
- 3) sõiduki seiskumisel raudteeülesõidukohal järgnevat juhi tegevust

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Õppejõud esitab igale õpilasele vähemalt ühe probleemülesande. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 11.

Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis

Koht õppekavas
Aine mahuline jagunemine

Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse. 2 auditoorset tundi.

Aine läbimise eeltingimused
Aine lühikirjeldus

Läbitud teooriaõppe 1. moodul.

Omandatakse asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seonduvad reeglid. Asulavälisel teel ja kiirteel sõiduki juhtimine erineb asulas sõidust peamiselt sõidukiiruse poolest. Suurema sõidukiirusega kaasneb oht õnnetuse korral rohkem viga saada; midagi olulist võib tähele panemata jääda; kui ohtu märgatakse, siis on vähem aega õige otsuse vastuvõtmiseks ja tegutsemiseks. Lubatud sõidukiirust ületatakse

	<p>siin ka rohkem - sõit tundub ohutum, sõidukiiruse hüpnoos jms. Kuid ka väljaspool asulat ja kiirteel saab ohutult sõita – valides oludele vastava sõidukiiruse ja hoides enda ümber tegutsemiseks piisavalt ruumi. Analüüsitakse asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas oleks saanud neid ära hoida.</p>
Aine üldesmärgid	<p>Luu eeldused asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimiseks ja ohtude vältimiseks vajalike teadmiste kujunemiseks. Luua eeldused motivatsiooni suurenemiseks järgida ka asulavälisel teel ja kiirteel sõites sõidukiirusele kehtestatud piiranguid ning hoida ohutut piki- ja külgvahet.</p>
	<p>Pärast koolitust õpilane:</p>
Õpiväljundid	<ul style="list-style-type: none"> • teab asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud reegleid; • teab sõiduki juhtimise eripära asulavälisel teel ja kiirteel võrreldes sõiduki juhtimisega asulas; • omab ülevaadet asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest; • on rohkem motiveeritud järgima asulavälisel teel ja kiirteel sõidukit juhtides sõidukiirusele kehtestatud piiranguid ning hoidma ohutut piki- ja külgvahet.
Iseseisva töö sisu Kohustuslik kirjandus Täpsustatud õpiväljundid	<p>Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega. õppejõu poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseaduse paragrahvid: 15; 50; 66; 67.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1) millised liiklusreeglid kehtivad asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis 2) kuidas muutub sõiduki sõidudünaamika kiiruse kasvades 3) et erinevatel riikidel on kiirusepiirangud asulavälisel teel ning kiirteel erinevad 4) miks paljud juhid ületavad asulavälisel teel ja kiirteel kiirust 5) millised riskid kaasnevad sõidul asulavälisel teel kiirteel ja tunnelis 6) millised võivad olla liiklusõnnetuse tagajärjed asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis 7) millised mõjud kaasnevad keskkonnale kiiruse kasvades
	<p>Pärast koolitust õpilane oskab:</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1) valida ohutut sõidukiirust asulavälisel teel ja kiirteel 2) hoida vastavalt kiirusele ohutut piki- ja külgvahet 3) ette näha ohte asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis 4) vältida riske asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis 5) sõita keskkonnasõbralikult asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpiväljundite saavutamise</p>

kontrollimine kohta saab õpilane tagasisidet ka sõiduõpetajalt, vastavasisulisel õppesõidutunnis.

Teema 12. Sõiduki peatamine ja sõidu lõpetamine

Koht õppekavas Aine maht Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse. 2 auditoorset tundi. Iseseisev töö 2 tundi.

Aine läbimise eeltingimused Läbitud teooriaõppe 1. moodul.

Aine lühikirjeldus Peatumine ja parkimine ning hädapeatamine peavad toimuma selliselt, et muud liiklust ei takistata. Omandatakse peatumise ja parkimise ning hädapeatumisega seotud reeglid. Lahendatakse peatumise ja parkimisega ning hädapeatamisega seotud probleemülesandeid. Analüüsitakse peatumise ja parkimise ning hädapeatamisega seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas neid ära hoida.

Aine üldeesmärgid Luua eeldused peatumiseks ja parkimiseks ning hädapeatamiseks vajalike teadmiste kujunemiseks ning motivatsiooni suurendamiseks peatumise ja parkimisega ning hädapeatamisega seotud reeglite järgimiseks.

Pärast koolitust õpilane:

- Õpiväljundid
- teab ja oskab probleemülesandeid lahendades kasutada parkimise ja peatumisega ning hädapeatamisega seotud liiklusreegleid;
 - teab kuidas parklas ja parkimismajas ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt käituda;
 - on rohkem motiveeritud peatumise ja parkimisega ning hädapeatamisega seotud reegleid järgima.
 - teab kuidas väljaspool asulat peatuda ja parkida.

Iseseisva töö sisu Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega. Kohustuslik kirjandus Õppejõu poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseaduse paragrahvid: 20; 21; 61; 64.

Täpsustatud õpiväljundid

Peatumist ja parkimist käsitlevad õigusaktid.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) mis erinevus on peatumisel ja parkimisel
- 2) milliste ohtude ja asjaoludega peab autojuht arvestama enne peatumist ja parkimist
- 3) kus kehtivad peatumise ja parkimise keelud ning piirangud

Tähelepanu ja ennustamine.

Pärast koolitust õpilane teab, et:

- 1) sobiva ning ohutu peatumis- ja parkimiskoha leidmine eeldab asjakohaseid teadmisi ja auto paigutamiseks vajaliku ruumi hindamise oskust
- 2) peatumise ja parkimise eel tuleb jälgida ja ennustada kaasliiklejate – eriti tagant lähenevate sõidukijuhtide – tegevust, tekitamata seejuures

liiklusohu

- 3) peatumiseks ja parkimiseks tehtava manöövri kavatsusest teatatakse teistele liiklejatele aegsasti ja selgesti suunamärguandega, sõiduki paiknemisega ja sõidukiiruse sujuva vähendamisega

Peatumine ja parkimine.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) peatumise ja parkimise üldnõudeid ja nõudeid, mida kehtestatakse liikluskorraldusvahenditega
- 2) võimalikke peatumise ja parkimise võimalusi ning sellega kaasnevat ohtusid asulas ja asulavälisel teel sõltuvalt nähtavusest ja tee valgustatusest:
 - ristmiku läheduses
 - ülekäiguraja ja jalgrattatee läheduses
 - raudteeülesõidukoha või trammiteega lõikumise koha läheduses
 - piiratud nähtavusega kohas
 - teega külgnevale alale sisse- või sellelt väljasõidu koha läheduses
 - tähistatud parkimiskohal
 - ühissõiduki peatuse läheduses
 - aeglustus- või kiirendusrajal
 - liikluskorraldusvahendi (foor, liiklusmärk, teekattemärgis) läheduses
- 3) peatumise või parkimise erandeid kõnniteel ja teepeenral
- 4) kohti, kus peatumine on keelatud
- 5) sõiduki peatumisel või parkimisel rakendatavaid ohutusabinõusid ja juhi vastutust sõiduki paigutamisel ja sõidukist väljumisel (ka kaasasõitjate tegevuse osas)
- 6) kasutada valveta parkimiskohti
- 7) tasulise või ajalise piiranguga parkimisala või koha erisusi
- 8) selgitada liiklusmärgiga või teekattemärgisega "puudega inimese sõiduki koht" tähistatud parkimiskoha kasutamist
- 9) selgitada juhi kohustusi ja tegevust sõiduki hädapeatumise korral

Liiklus õuealal.

Pärast koolitust õpilane teab õuealal liiklemise erisusi ja parkimise korda.

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpiväljundite saavutamise kohta saab õpilane tagasisidet ka sõiduõpetajalt, vastavasisulisel õppesõidutunnis.

Teema 13.**Käitumine liiklusõnnetuse korral**

Koht õppekavas
Aine maht

Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse.
2 auditoorset tundi. Iseseisev töö 2 t.

Aine läbimise
eeltingimused
Aine lühikirjeldus

Läbitud teooriaõppe 1. moodul.

Aine üldeesmärgid

Liiklusõnnetus on riskiolukord, kuhu ükski juht ei taha sattuda. Kui aga liiklusõnnetus siiski juhtub, eeldab see juhilt kindlate reeglite järgi käitumist. Omandatakse liiklusõnnetuse korral käitumisega seotud reeglid. Lahendatakse liiklusõnnetuse korral käitumisega seotud probleemülesandeid. Analüüsitakse liiklusõnnetuse korral vale käitumise tagajärgi ohutuse ja liikluskindlustusseaduse seisukohast. Luua eeldused liiklusõnnetuse korral õige ja ohutu käitumise jaoks vajalike teadmiste kujunemiseks.

Pärast koolitust õpilane:

Õpiväljundid

- teab kuidas liiklusõnnetuse korral õigesti käituda;
- teab liiklusõnnetuse korral vale käitumise tagajärgi.

Iseseisva töö sisu

Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga, Liiklusseadusega ja Liikluskindlustuse seadusega.

Kohustuslik kirjandus

Õppejõu poolt määratud õppematerjal, Liiklusseaduse paragrahvid: 168 kuni 171 ja Liikluskindlustuse seadus.

Täpsustatud õpiväljundid

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) et liiklusseaduse järgi on juht kohustatud abistama liiklusõnnetuses kannatada saanud abitus seisundis olevaid inimesi
- 2) kuidas toimida liiklusõnnetuse korral
- 3) Liikluskindlustusseadusest tulenevaid juhi õigusi ja kohustusi

Kannatanu abistamiskohustus.

Pärast koolitust õpilane teab, kes ja kuidas peab kannatanut abistama.

Tegevusjärjekord õnnetuskohal.

Pärast koolitust õpilane teab õiget tegevusjärjekorda liiklusõnnetuse kohal:

- 1) olukorra hindamine
 - 2) hädasolijate abistamine
 - 3) vältimatu esmaabi andmine
 - 4) teiste liiklejate hoiatamine
 - 5) abi kutsumine – sõltuvalt õnnetusjuhtumi tagajärgedest
 - 6) kannatanute toimetamine raviausutusse
 - 7) liiklusõnnetuse vormistamine:
 - ainult varalise kahjuga liiklusõnnetuse korral, kui asjaosalised on ühel meelel
 - ainult varalise kahjuga liiklusõnnetuse korral, kui asjaosalised on eri meelt
 - inimvigastustega liiklusõnnetuse korral
- Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 15.

Koht õppekavas

Aine mahu

jagunemine

Aine läbimise

eeltingimused

Aine lühikirjeldus

Möödasõit, möödumine ja ümberpõige

Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 3. moodulisse. 1 auditoorset tundi.

Läbitud teooriaõppe 1. ja 2. moodul.

Omandatakse möödasõidu, möödumisega ning ümberpõikega seotud reeglid. Arutletakse selle üle, milliseid ohte võib möödasõidul ette tulla ja kuidas neid ohte vältida. Analüüsitakse möödasõidu, möödumise ja ümberpõikega seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas neid oleks saanud ära hoida.

Aine üldeesmärgid

Lua eeldused ohutuks möödasõiduks, möödumiseks ja ümberpõikeks vajalike teadmiste kujunemiseks ning motivatsiooni suurendamiseks kaaluda hoolega möödasõiduvajadust.

Pärast koolitust õpilane:

Õpiväljundid

- teab ohutuks möödasõiduks vajalikke eeldusi;
- teab kuidas ohutult mööda sõita, mööduda ja ümber põigata;
- teab kuidas käituda möödasõidetava rollis;
- on rohkem motiveeritud kaaluma möödasõidu vajadust ohutuse tagamise eesmärgil.

Iseseisva töö sisu

Kohustuslik

kirjandus

Täpsustatud

õpiväljundid

Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega.

Õppejõu poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseaduse paragrahvid: 51 kuni 55.

Pärast koolitust õpilane:

- 1) teab võimalikke ohte möödasõidul, möödumisel ja vastusõitjaga kohtumisel
- 2) tunneb nende tegevuste kohta käivaid Liiklusseaduse nõudeid
- 3) teab ohutu liiklemise juhiseid möödasõidul ja seda, kuidas hinnata möödasõidu vajalikkust
- 4) oskab mööda sõita ja mööduda
- 5) teab möödasõidu ja möödumisega kaasnevaid tüüpilisi riske ja oskab neid sõites arvestada

Vastusõitjaga kohtumine.

Pärast koolitust õpilane teab:
milles seisnevad ohud vastusõitjaga kohtumisel

kuidas neid vältida

Möödasõidu ja möödumise erinevused.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) mille poolest erineb möödasõit möödumisest
- 2) möödasõidu erinevusi linnas ja asulavälisel teel ohtlikkuse seisukohalt
- 3) möödasõidu tingimusi linnas ja asulavälisel teel (sh kiirteel)
- 4) millal võib mööda sõita paremalt poolt

Möödasõidu vajaduse hindamine.

Pärast koolitust õpilane oskab hinnata:

- 1) möödasõiduga kaasnevaid ohtusid
- 2) möödasõidu vajalikkust

Eeldused möödasõiduks.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) millest sõltub möödasõidu teekonna pikkus;
- 2) möödasõidu teekonna pikkusega seotud ohtusid;
- 3) möödasõidu tingimusi liikluseeskirja järgi;
- 4) möödasõidu keeldusid liikluseeskirja järgi.

Möödasõidu etapid.

Pärast koolitust õpilane teab, mida ta peab tegema:

- 1) möödasõitjana;
- 2) möödasõidetavana.

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Praktikumi juhivad õpetaja suunavate küsimustega, kasutades nn arengutreeningu meetodit. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 16.

Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil

Koht õppekavas
Aine mahuline jagunemine

Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 3. moodulisse. 1 auditoorne tund, iseseisev töö 3 õppetundi.

Aine läbimise eeltingimused

Läbitud teooriaõppe 1. ja 2. moodul.

Aine lühikirjeldus

Sõitu planeerides on võimalik teekonnaga seotud ohte vältida – marsruudi ja aja valik, sõiduki ettevalmistus sõiduks, vajaminev varustus, vajalikud puhkepausid, juhi seisund jms.

Aine üldeesmärgid

Lua eeldused arusaama kujunemiseks, et sõitudega seonduvat aegsasti planeerides saab mõjutada sõidu ohutust. Lua eeldused motivatsiooni suurendamiseks sõiduga seonduvat riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerida.

Pärast koolitust õpilane:

Õpiväljundid	<ul style="list-style-type: none"> • teab, milliseid ettevalmistusi tuleks enne pikemat või lühemat sõitu teha; • mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust; • on rohkem motiveeritud sõiduga seonduvat planeerima; • teab, et sõitu kavandades tuleb hinnata ja arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina (nt elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, uimastid, väsimus, halb nägemine jms).
Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga. Info hankimine sõiduteekonna planeerimiseks mnt.ee
Kohustuslik kirjandus	Õppejõu poolt määratud õppematerjal. Veebilehekülj: mnt.ee
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) arvesse võtta teekonna pikkust, sõiduaega, enda kui juhi suutlikkust; 2) kasutada teeilmajaamade andmeid tee- ja ilmastikuolude määramiseks; 3) arvesse võtta tee- ja ilmaolusid sõltuvalt aastaajast; 4) arvesse võtta teede seisukorda, ohtlikkust ja liiklustihedust.
	<p>Oskus kasutada teekonna kavandamisel kaarti, arvestades liikluse korraldust ja võimalikke teesulgemisi.</p>
	<p>Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eriti pikkadel teekondadel teha valikut: <ul style="list-style-type: none"> • kaardi järgi • valida teed teenumbri järgi • juhendada teeviitadest ja teistest liiklusmärkidest 2) võtta arvesse: <ul style="list-style-type: none"> • sõiduki tehnilist seisukorda ja kompleksust • tee sõidetavust, teeninduspunktide ja sõiduki tankimise võimaluse olemasolu • juhile ja kaassõitjatele vajalikke puhkepeatusi ja ööbimiskohti; • juhile ja kaassõitjatele vajalikku riietuse, helkurite ja muu varustuse olemasolu
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpiväljundite saavutamise kohta saab õpilane tagasisidet ka sõiduõpetajalt, vastavasisulisel õppesõidutunnis.</p>
Teema 17. Koht õppekavas Aine mahuline	<p>Keskkonda säästev auto kasutamine Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 3. moodulisse. 2 auditoorset tundi</p>

jagunemine	
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe 1. ja 2. moodul.
Aine lühikirjeldus	Auto kasutamise kaasaegne kahju keskkonnale. Kuidas saab seda kahjulikku mõju vähendada? Sõiduviisi valikuga, sõidu planeerimisega, auto korralise hooldamisega, eelsoojendi kasutamisega, auto valikuga ostes jms. Arutletakse vajadustest lähtuvalt võimaluste üle säästa ja milliseid meetmeid keegi on nõus keskkonna säästmiseks tarvitusele võtma.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused auto säästlikuks kasutamiseks vajalike teadmiste kujunemiseks. Luua eeldused motivatsiooni suurendamiseks autot kasutades keskkonda säästa. Luua eeldused enesehinnanguks – kui motiveeritud keegi on autot keskkonda säästvalt kasutama. Pärast koolitust õpilane:
Õpiväljundid	<ul style="list-style-type: none"> • teab kuidas auto kasutamine keskkonnale mõjub ja kuidas seda kahjulikku mõju saab vähendada; • oskab leida auto kasutaja juhendist teavet keskkonna säästmise kohta; • teab kuidas jälgida kütuse kulu; • on rohkem motiveeritud autot kasutades keskkonda säästma; • mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis.
Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega. Auto kasutusjuhendist info hankimine keskkonna säästmiseks.
Kohustuslik kirjandus	Õppejõu poolt määratud õppematerjal. Sõiduauto kasutusjuhend.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Liiklusseaduse paragrahv 13.</p> <p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis 2) teab uue auto kasutusjuhendiga tutvumise vajalikkust 3) teab ökonoomsuse huvides auto õigeaegse hoolduse vajalikkust 4) tunneb säästliku sõiduviisi eeldusi: <ul style="list-style-type: none"> • oskab valida sobivat käiku • sõidab sujuvalt • peatub sujuvalt • vaatab liikumisel vajaliku informatsiooni saamiseks ja õige tegevuse kavandamiseks kaugemale • sobitab sõidukiirust, juhindudes liiklejate vahelisest ühistööst
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Õppejõud suunab arutelu: mida on sõidu ajal võimalik säästa? Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpiväljundite saavutamise kohta saab õpilane tagasisidet ka sõiduõpetajalt, vastavasisulisel õppesõidutunnis.

Teema 18.**Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes**

Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 3. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	1 auditoorne tund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe 1. ja 2. moodul.
Aine lühikirjeldus	Rasketes tee- ja ilmastikuolud põhjustavad tee ja rattavahelise haardumise või nähtavuse halvenemise. Kuidas sellistes rasketes oludes ohutult sõidukit juhtida? Selleks, et juht saaks sõita ohutult (suudaks säilitada tee ja ratta vahelise haardumise, oskaks valida oludele vastava sõidukiiruse ja õige pikivahe), peab ta arvestama asjaoluga, et sõidukile mõjuvad jõud, mis võivad töötada vastupidiselt juhi soovile. Mõistes sõidukile mõjuvaid jõude ja kuidas juht oma käitumisega saab neid jõudusid muuta, saab sõites neid arvestada. Arutletakse järgmistel teemadel: peatamisteed = reageerimisteed + pidurdusteed; reageerimisaeg, pidurdusteedonna sõltuvus sõidukiirusest, haardumisest ja massist, tsentrifugaaljõud, inerts, kineetiline energia, jääkkiirus, kokkupõrkel vallanduvad jõud jms.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõitmiseks vajalike teadmiste kujunemiseks. Luua eeldused rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõitmise seotud ohtude mõistmiseks ja teadmiste kujunemiseks kuidas neid ohte vältida. Pärast koolitust õpilane:
Õpiväljundid	<ul style="list-style-type: none"> • teab sõidukile mõjuvate jõudude olemust ja oskab neid oma sõidus arvestada; • teab rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõiduki juhtimisega seotud ohte ja kuidas neid ohte on oma käitumisega võimalik vältida.
Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga.
Kohustuslik kirjandus	Õppejõu poolt määratud õppematerjal.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Millised on peamised füüsikalised tegurid, mis mõjutavad liikumisenergia suurust 3) Millised on peamised füüsikalised tegurid, mis mõjutavad kesktõukejõu suurust 4) Kuidas mõjutab sõidukiirus pidurdusteedonna pikkust 5) Kuidas mõjutab sõidukiirus kesktõuke jõu suurust 6) Millest koosneb peatumisteed 7) Mis on haardetegur ja millised on seda mõjutavad tegurid 8) Kehtivaid nõudeid väljaspool teed sõidukiga liikumisel

9) Mis on õige sõidukiiruse valiku põhialuseks

Pärast koolitust õpilane oskab:

- 1) Kirjeldada sobiva pikivahe valiku erinevusi sõltuvalt tee- ja ilmastikuoludest
- 2) Kirjeldada ohtusid sõidukijuhile, tulenevalt halvast nähtavusest ja kuidas neid vältida
- 3) Kirjeldada juhi ohutut tegevust madalalt vastu paistva päikese ja märjast teekattest tuleneva päikesepeegelduse korral
- 4) Kirjeldada vesiliu tekkepõhjuseid ja võimalusi selle vältimiseks
- 5) Kirjeldada ohutu sõiduteekonna planeerimise võimalusi
- 6) Kirjeldada kiilasjää tekkimist soodustavaid tingimusi, kuidas selle tekkimist ennustada ja käitumisjuhiseid sellisele teelõigule sattumisel
- 7) Kirjeldada külgtuule mõju sõiduki juhitavusele ja suunakindlusele, sealhulgas möödasõidul ja kuidas võimalike ohtusid vältida
- 8) Kirjeldada talvisel teel sissesõidetud sõidujälgedest väljumisega seotud ohtusid, sealhulgas möödasõidul ja kuidas neid vältida

Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine

Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mida toetavad erinevad videofilmid. Õpitava omandamist toetab seminaritöö kus rühmades arutatakse läbi loengus kuuldu ja nähtu. Rühmatöö tulemuste ettekandmisel, kaasõpilaste poolt saadud tagasiside põhjal saab õppejõud otsustada rühma õpiväljundite saavutamise üle. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Teema 19

Peatumistekonna pikkust mõjutavad tegurid ja riski ennetamine

Koht õppekavas

Aine kuulub õppekava teooriaõppe algastme libedasõidu koolitusse.

Aine mahuline jagunemine
Aine läbimise eeltingimused

1 auditoorne tund, iseseisvat tööd 3 tundi.
Läbitud teooriaõppe 1. ja 2. mooduli õppeained.

Aine lühikirjeldus

Juht peab olema võimeline valima oludele vastava sõidukiiruse ja teadma, kui palju tuleb sõites enda ümber ruumi hoida. Samuti peab ta teadma, kui kiiresti on võimalik sõiduk peatada. Peatumistekonna pikkus sõltub sõiduki sõidukiirusest ja tehnilisest seisundist, juhi oskusest pidurdada, reageerimiskiirusest, teoludest jms. Selgitatakse pidurdustekonna sõltuvust teekatte iseärasustest ja sõidukiirusest ning et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt peatumistekonna pikkust.

Aine üldeesmärgid	Luu eeldused vajalike teadmiste kujunemiseks oludele vastava sõidukiiruse, ohutu piki- ja külgsuuna valikuks. Juht peab mõistma tee- ja ilmastikuolude mõju rehvi haardumisele teepinnaga. Luua eeldused mõistmaks, et sõidukit ei saa hetkega seisma jätta ja seepärast tuleb sõites enda ümber hoida piisavalt ruumi; kui ruumi on vähe, tuleb vähendada sõidukiirust.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: 1) Teab, kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada; mõistab, et väiksema sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada; 2) Mõistab erinevate tee- ilmastikuolude iseärasusi ning nende mõju sõiduki juhitavusele; 3) Omab suuremat motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgsuuna.
Iseseisev töö	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega. Auto kasutusjuhendist info hankimine.
Kontrolltest	Teooriaõpe lõpeb kontrolltestiga, millel tuleb vastata 60 küsimusele. Test loetakse sooritatuks kui on õigesti vastatud 90 % küsimustest.

Sõiduõpe

S 1.	Juhi tööasend ja turvavarustus
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 1. moodulisse.
Sõidutundide arv	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe moodul 1 ained "Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest" ning "Iseseisvaks õppimiseks juhendamine".
Aine lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi teelõigul, kus muud liiklust ei häirita ega ohustata muuks liikluseks suletud alal, õppesõiduväljakul, turvahallis ja/ või selleks kohandatud simulaatoril. Omandatakse sõiduks valmistumiseks vajalikud oskused – juhi tööasendi reguleerimine, oskus aidata sõitjatel turvavarustus kinnitada, oskus kontrollida sõiduki vastavust tehnonõuetele, oskus aru saada, millal sõiduki kasutamine on ohtlik.
Aine üldeesmärgid	Luuakse eeldused enne sõidu alustamist enda ja teiste liiklejate ohutuse tagamiseks vajalike oskuste kujunemiseks. Luuakse eeldused motivatsiooni suurendamiseks kasutada turvavarustust ja nõuda turvavarustuse kasutamist sõitjatelt .
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab teostada sõiduki sõidueelset kontrolli kasutades sh sõiduki käsiraamatut; • oskab reguleerida tööasendi ja tahavaatepeeglid juhile sobivaks; • oskab ise kasutada sõiduki turvavarustust ja aidata kaassõitjatel kinnitada turvavarustust; selgitada turvavarustuse kasutamise vajalikkust; • oskab kasutada sõidukile paigaldatud lisa- ja mugavusseadmeid; • teab juhi vales tööasendist ja turvavarustuse vales kasutamisest tulenevaid ohte; • on rohkem motiveeritud kasutama turvavarustust ja nõudma turvavarustuse kasutamist sõitjatelt .

Iseseisva töö sisu	Vajadusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.
S 2.	Sõiduki käsitlemine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 1. moodulisse.
Sõidutundide arv	Kaka sõidutundi. Kui õpilane saavutab õpiväljundid vähema tundide arvuga, jagab sõiduõpetaja läbimata kohustuslikud tunnid järgnevate ainete vahel.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe moodul 1 aine "Juhi tööasend ja turvavarustus".
Aine lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi teelõigul, kus muud liiklust ei häirita ega ohustata, , liikluseks suletud alal, õppesõiduväljakul. Harjutatakse mootori käivitamist, sõiduki juhtimiseadmete käsitlemist, manööverdamist, märgu andmist, sujuvat liikumist, sõidu lõpetamist, pidurdamist jms. Harjutamist jätkatakse kuni saavutatakse ohutu ja keskkonda säästev sõiduki käsitlemise vilumus tasemel, mis on vajalik sõidu õpingute alustamiseks vähese liiklusega teel.
Aine üldeesmärgid	Luuakse eeldused ohutu ja keskkonda säästva sõiduki käsitlemise oskuste kujunemiseks, mis on vajalikud sõiduõppe jätkamiseks vähese liiklusega teedel. Õpilane oskab paigalt võtta, sõidukit sujuvalt ja äkkpidurdamisega peatada ning sõidurada vahetada
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt tasemel, mis võimaldab jätkata sõidu õppimist vähese liiklusega teedel; • teab sõiduki vale käsitlemisega seonduvaid ohte ja mõju keskkonnale; • omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki käsitlemisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki käsitlemisega ning oskab oma käitumises nendega arvestada; • on motiveeritud sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt käsitlema.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.

S 5	Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teedel
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 2. moodulisse.
Sõidutundide arv	Viis sõidutundi. Kui õpilane saavutab õpiväljundid vähema tundide arvuga, viib sõiduõpetaja läbimata kohustuslikud tunnid üle järgneva aine läbimiseks.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe moodul 1 ained.
Aine lühikirjeldus	Viimistletakse sõiduki ohutu ja keskkonda säästva käsitlemise vilumust tasemeni, mis on vajalik sõiduõppe jätkamiseks erinevates liiklussituatsioonides. Harjutatakse liikluses osalemiseks vajalikke oskusi vastavalt regiooni eripäradele: tähelepanu suunamist liikluses olulisele, ohutu liiklemise põhimõtete kohaldamist, teiste liiklejatega arvestamist, õige asukoha valikut teel; teede lõikumisaladele, teega külgnevatele aladele, raudteeülesõidukohale lähenemist ja nende ületamist; sõidujärjekorra reeglite kohaldamist; peatumist ja parkimist, manöövrivrite sooritamist jms. Juhitakse tähelepanu liikluses osalemisega seotud ohtudele ja nende vältimise võimalustele.
Aine üldeesmärgid	Luuakse eeldused liikluses osalemiseks vajalike oskuste kujunemiseks tasemeni, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks erinevates liiklussituatsioonides. Luua eeldused valmiduse kujunemiseks võtta juhina vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest. Luua eeldused realistlikku arusaama kujunemiseks isiklikest, vähese liiklusega teedel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest. Suurendada järjest rohkem õpilase vastutust oma õppimise eest
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt viisil, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks erinevates liiklussituatsioonides; • omab vajalikke oskusi liiklemiseks vähese liiklusega teel; • oskab peatuda ja parkida nii teel; • teab vähese liiklusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida; • mõistab, et juhil kui suurema ohu allika valdajal, tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest; • omab realistlikku arusaama isiklikest, vähese liiklusega teedel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega vähese liiklusega teedel ning oskab oma käitumisega nendega arvestada.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.

S 6	Sõiduki juhtimine erinevates liiklussituatsioonides
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 2. moodulisse.
Sõidutundide arv	Seitse sõidutundi. Lisanduvad sõidutunnid, kui neid kanti üle eelnevatest teemadest.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe moodul 1 ained ja moodul 2 aine "Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teedel".
Aine	Koolitus viiakse läbi keerulisema ja tihedama liiklusega teedel.

lühikirjeldus	Viimistletakse sõiduki ohutu ja keskkonda säästva käsitsemise vilumust tasemeni, mis on vajalik sõiduõppe jätkamiseks 3. moodulis. Harjutatakse liikluses osalemiseks vajalikke oskusi vastavalt Eestimaa regiooni eripärale: tähelepanu suunamist liikluses olulisele, ohutu liiklemise põhimõtete kohaldamist, teiste liiklejatega arvestamist, õige asukoha valikut teel; teede lõikumisaladele, teega külgnevatele aladele, raudteeülesõidukohale lähenemist ja nende ületamist; sõidujärjekorra reeglite kohaldamist; peatumist ja parkimist, manöövrite sooritamist jms. Juhitakse tähelepanu liikluses osalemisega seotud ohtudele ja nende vältimise võimalustele.
Aine üldeesmärgid	Luuakse eeldused liikluses osalemiseks vajalike oskuste kujunemiseks tasemeni, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks 3. moodulis. Suurendada järjest rohkem õpilase vastutus oma õppimise eest. Luua eeldused realistliku arusaama kujunemiseks erinevates liiklusesituatsioonides osalemisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt viisil, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks 3. moodulis; • omab erinevates liiklusesituatsioonides toimetulekuks vajalikke oskusi liiklusega teel; • teab erineva liiklusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida; • mõistab, et juhil kui suurema ohu allika valdajal, tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest; • omab realistlikku arusaama isiklikest, erineva liiklusega teel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega erineva liiklusega teedel ning oskab oma käitumises nendega arvestada; • kohanema liikluses toimuvate muutustega; • on võimeline hindama võimaliku liiklusohtliku olukorra tõsidust ja reageerima kohaselt; • on võimeline liiklusoludega arvestades sõidukit juhtima antud teelõigul lubatud suurima sõidukiirusega.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.

S 9.	Möödasõit, möödumine ja ümberpõige
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 3. moodulisse.
Sõidutundide arv	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitakse praktikumi "Möödasõit, möödumine ja ümberpõige" käigus. Läbitud sõiduõppe moodul 1 ained ja moodul 2 ained.
Aine lühikirjeldus	Aine raames väljaspool asulat läbiviidavas sõidutunnis rakendatakse teooriaõppes omandatud teadmisi pärisuunas ja vastassuunas möödasõidu, möödumise ja võimalusel ka ümberpõike kohta – ohutuks möödasõiduks vajalike eelduste olemasolu hindamine, käitumine möödasõitja ja möödasõidetava rollis, ohu ilmnemisel möödasõidu katkestamine jms. Oma sõidutundi alustades rakendab iga õpilane teadmisi sellest, kuidas sõitu ohutult alustada ja sõidutunni lõppedes sellest, kuidas maanteel ohutult peatuda ja parkida.
Aine	Luuakse eeldused ohutuks möödasõiduks, möödumiseks ja ümberpõikeks

üldeesmärgid	ning väljaspool asulat peatumiseks ja parkimiseks vajalike oskuste kujunemiseks. Suurendada järjest rohkem õpilase vastutus oma õppimise eest. Luua eeldused realistliku arusaama kujunemiseks isiklikest, möödasõidu, möödumise, ümberpõike, peatumise ja parkimisega väljaspool asulat seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab hinnata ohutuks möödasõiduks vajalike eelduste olemasolu; • mõistab, et möödasõit ei ole kohustuslik manööver; • oskab ohutult mööda sõita nii päri- kui ka vastassuuna vööndi kaudu; • oskab käituda möödasõidetava rollis; • oskab peatuda ja parkida väljaspool asulat; • omab realistlikku arusaama isiklikest, möödasõidu, möödumise, ümberpõike, peatumise ja parkimisega väljaspool asulat seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.

S 10.	Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 3. moodulisse.
Sõidutundide arv	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe 1. ja 2. moodul.
Aine lühikirjeldus	Õpilane planeerib sõidu punktist A punkti B ja sõidab sihtpunkti plaani kohaselt. Sõitu planeerides kasutatakse navigeerimisseadet ja/või kaarti . Planeeritud teekonnal sõites on oluline pöörata tähelepanu sõiduraja valikule riski vältimise eesmärgil ja harjutada sõitu juhatusmärkide järgi. Soovitav kasutada selle teema läbimisel rühmaõpet. Iga õpilane peab juhtima ühe sõidutundi.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused arusaama kujunemiseks, et sõitudega seonduvat aegsasti planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust. Luua eeldused motivatsiooni suurendamiseks sõiduga seonduvat planeerida.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab nii asulas kui ka väljaspool asulat sõitu planeerida ja koostatud plaani järgi sõita; • mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust; • on rohkem motiveeritud sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.

S 11.	Keskkonda säästev sõiduki juhtimine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 3. moodulisse.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe 1. ja 2. moodul.
Sõidutundide arv	Kaks sõidutundi.
Aine lühikirjeldus	Autojuhi peamised võimalused sõites keskkonda säästa on: teha tähelepanekuid piisavalt kaugelt, hoida piisavat piki- ja külgevahet , planeerida sõitu eesmärgiga võimaluse korral mitte seisma jääda, kasutada antud olukorras võimalikult kõrget käiku, kiirendada reipalt. Rõhutatakse, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis. Sõidu ajal mõõdetakse keskmist ja hetkelist kütuse kulu.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused keskkonda säästva sõiduviisi kujunemiseks. Luua eeldused realistliku arusaama kujunemiseks isiklikest, säästliku sõiduviisiga seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest. Toetada plaani koostamist tegevuste kohta, mida harjutada esmase juhiloa omamise ajal, süvendamiseks oskusi sõita keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab juhtida sõidukit keskkonda säästvalt; • mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis, milles ei ole midagi keerulist; • on rohkem motiveeritud juhtima sõidukit keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt;

	<ul style="list-style-type: none"> • omab realistlikku arusaama isiklikest, säästliku sõiduviisiga seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • on teinud plaani, mida harjutada esmase juhiloa omamise ajal, süvendamiseks oskusi sõita keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.

JUHI ESMAÕPPE PIMEDA AJA KOOLITUS

Juhi esmaõppe pimedaja koolitus	Pimeda ajal sõiduki juhtimine (teooria)
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava teooriaõppe juhi esmaõppe pimedaja koolitusse.
Koolituse maht	1 õppetund (praktikum). Iseseisev töö 1t
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe 1. moodul.
Aine lühikirjeldus	Pimeda ajal sõites tuleb osata valida sõidukiirus, mis võimaldab sõiduki peatada nähtavuse piires. Omandatakse tulede kasutamise seotud reeglid. Näidatakse nähtavust erinevate tuledega vastutuleva sõidukiga kohtudes, eesolevale sõidukile järele jõudes ja/või mööda sõites; millised on juhi võimalused erineva sõidukiiruse puhul ohu märkamisel tegutseda; kuidas muuta teel seisev sõiduk ja sõiduki ümber toimetavad inimesed teistele liiklejatele nähtavaks. Õppetöö viiakse läbi auditooriumis ja osaliselt grupitööna simulaatoril.
Aine üldeesmärgid	Lua eeldused tulede õigeks kasutamiseks vajalike teadmiste kujunemiseks ja mõistmaks pimedaja sõitmisega seonduvaid ohte ning kuidas juht saab neid ohte oma käitumisega vältida.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: teab, kuidas tulesid nähtavuse parandamiseks õigesti kasutada vastutuleva sõidukiga kohtudes, eesolevale sõidukile järele jõudes ja/või mööda sõites, peatudes ja parkides ning hädapeatuse korral; mõistab, et pimedaja ajal on nähtavus palju halvem kui valge ajal vaatamata tulede õigele kasutamisele ning teab, et seda puudujääki saab kompenseerida sõidukiiruse vähendamisega; omab suuremat motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgahega.
Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga
Kohustuslik	

kirjandus	Õppejõu poolt määratud õppematerjal
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust peab õpilane teadma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) millised riskiolukorrad tekivad sõidul pimedal ajal; 2) liiklusseaduse nõudeid tulede kasutamise kohta; 3) tee nägemise ja nähtavusega seotud asjaolusid; 4) kuidas vältida teiste juhtide pimestamist; 5) milline seos on auto sõidukiirusel ja tee nähtavusalal tuledega sõidul; 6) kuidas tegutseda vastusõitva sõiduki korral; 7) kuidas anda teistele liiklejatele tuledega märku hädapeatuse korral; 8) kuidas tagada autost väljuvate või autosse sisenevate inimeste ohutust ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada. <p>Pimedal ajal sõitmise ohud</p> <p>Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) miks pimedal ajal sõitmisel on liiklusõnnetuse tagajärjed alati raskemad kui muul ajal; 2) miks tavaliselt kaldutakse sõitma oma auto tulede poolt valgustatud teeosast ette ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada. <p>Tee nähtavus pimedal ajal</p> <p>Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) milline on inimese silma valgustugevuse muutustega kohanemise võime; 2) milline on jalakäijate ja jalgratturite nähtavus valgustamata teel; 3) millest sõltub ohutu sõidukiirus pimedal ajal sõites ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada. <p>Tulede kasutamine vastusõitjaga kohtumisel</p> <p>Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kuidas peavad juhid ajastama tulede ümberlülitust; 2) millest tekib pimestamise oht; 3) kuhu peab olema suunatud juhi pilk; 4) kuidas valida sobivat sõidukiirust ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada. <p>Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) milline on õige tegevus möödasõidu korral: <ul style="list-style-type: none"> • enne möödasõidu alustamist; • möödasõidu ajal; • möödasõitu lõpetades; 2) möödasõitja, möödasõidetava ja vastusõitja vahelist ühistööd, suhtlemise mooduseid ja vajalikkust ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada. <p>Pärast teema läbimist peab õpilane teadma, millised on tulede kasutamise nõuded parkimisel asulas ja asulavälisel teel ning oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.</p>

	<p>Pärast teema läbimist peab õpilane teadma, kuidas hoiatatakse teisi liiklejaid hädapeatuse korral:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ohutuledega; 2) ohukolmnurgaga; 3) muul viisil; <p>ja oskama neid teadmisi pimedas ajal õigesti kasutada.</p> <p>Autost väljuva juhi ja sõitjate ohutuse tagamine</p> <p>Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kuidas tuleb avada uksi ja väljuda sõidukist ohutult; 2) et ka autojuht peab kasutama helkurit, kui ta askeldab ümber auto; hädapeatumise korral pimedas ajal helkurvesti; 3) et seiskunud mootoriga sõiduki lükkamisel peab vältima, et lükkajad ei varjaks oma kehaga sõiduki tulesid; 4) et autojuht peab tagama ka kaasasõitjate ohutuse ja oskama neid teadmisi pimedas ajal õigesti kasutada.
<p>Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine</p>	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Praktikum juhib õpetaja suunavate küsimustega, kasutades nn arengutreeningu meetodit. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.</p>

<p>Juhi esmaõppe pimedas aja koolitus</p>	<p>Pimedas ajal sõiduki juhtimine (sõiduõpe)</p>
<p>Koht õppekavas</p>	<p>Aine kuulub õppekava algastme koolitusse, eeldus esimese mooduli läbimine.</p>
<p>Sõidutundide arv</p>	<p>Üks sõidutund.</p>
<p>Aine läbimise eeltingimused</p>	<p>Läbitud sõiduõppe 1 moodul. Pimedas aja koolitus läbida teises või kolmandas moodulis.</p>
<p>Aine lühikirjeldus</p>	<p>Koolitus viiakse läbi selleks kohandatud simulaatoril.</p>
<p>Aine</p>	<p>Luu eeldused pimedas ajal sõiduki juhtimiseks vajalike oskuste kujunemiseks ja pimedas ajal sõiduki juhtimisega seotud ohtude mõistmiseks.</p>

üldeesmärgid	Luu eeldused realistliku arusaama kujunemiseks isiklikest, pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest. Luua eeldused motivatsiooni suurendamiseks juhtida sõidukit pimedal ajal oludele vastava sõidukiiruse ja ohutu piki- ja külgahega.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: oskab tulede õige kasutamisega parandada juhi nähtavust ja oma sõiduki teistele paremini märgatavaks teha; mõistab oludele vastava sõidukiiruse valiku vajadust; teab pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud ohte; oskab oma käitumisega vähendada pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud riske; teab isiklike, pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud, tugevaid ja nõrku külgi; tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega pimedal ajal ning oskab oma käitumises nendega arvestada.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.

Algastme libedasõidu harjutuste sooritamine

Sõiduõpe

	Algastme libedaraja harjutused
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme juhi esmaõppesse, viiakse läbi pärast 1 ja 2 mooduli läbimist.
Sõidutundide arv	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud kõik 1. ja 2. mooduli sõidutunnid. Viiakse läbi peale teemat „Peatamistekonna pikkust mõjutavad tegurid“ läbimist.
Aine lühikirjeldus	Oludele vastava sõidukiiruse ja ohutu piki- ja külgahe valikuks peab õpilane teadma, kui kiiresti on ta võimeline sõiduki peatama. Koolituse käigus näitlikustatakse pidurdustekonna sõltuvust teekatte iseärasuskiirusest. Sõidutunnis harjutatakse äkkpidurdamist erinevalt sõidukiirusest erinevalt teekattel ning sõitmist kurvis. Harjutused viiakse läbi libedasõidu õppeväljakul.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused äkkpidurdamiseks vajalike oskuste kujunemiseks. Luua eeldused realistlikku arusaama kujunemiseks isiklikest, sõiduki peatamisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest. Luua eeldused motivatsiooni suurendamiseks juhtida sõidukit oludele vastava sõidukiiruse ja ohutu piki- ja külgahega.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: oskab sooritada äkkpidurduse; mõistab, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine

	<p>mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõiduk peatada; omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki peatamisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki peatamisega, ning oskab oma käitumises nendega arvestada; omab suuremat motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning ohutu piki- ja külgahega.</p>
Iseseisva töö sisu	Vajadusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.

LÕPPASTME KOOLITUS

Teoriaõpe

LÕPPASTME KOOLITUS	Säästliku ja keskkonnasõbraliku ning teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine. Käitumine libedates teoludes.
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava lõppastme koolituse teooriaõppesse.
Aine mahuline jagunemine	Kolm auditoorset tundi.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud algastme koolitus. Läbitud Pimedaja sõiduki juhtimise koolitus.
Aine lühikirjeldus	<p>Liiklusõnnetuste peamised põhjused on: tähelepanuga seonduv – juht sai liiga vähe/liiga palju/liiga keerukat informatsiooni liiklusesituatsiooni kohta; juhi psühhofüsioloogiline seisund ei vastanud nõuetele; juhi emotsionaalne seisund ei olnud hea, mistõttu ta käitus soovitud erinevalt; juht ei mõistnud olemasoleva informatsiooni tähtsust; tal oli vale ettekujutus oma vilumustest/oskustest sõiduki juhtida; juhil puudusid teadmised kuidas konkreetses olukorras käituda, puudus automatiseerunud käitumismuster niisuguses olukorras toimetulekuks või olid välja kujunenud ohtlikud käitumismustrid; ta ei ole teadlik oma käitumise tagajärgedest, ta ei mõista seost oma käitumise ja liikluses toimuva vahel; sõidu motiivid suurendavad riskantset käitumist; hoiakud ohutu ja säästliku liiklemise suhtes suurendavad riskantset käitumist.</p> <p>Aine raames arutletakse kuidas ülalnimetatud põhjustest tingitud õnnetusi ära hoida.</p>
Aine üldeesmärgid	Luu õpikeskkond, kus kujuneb või süveneb arusaam säästliku, ohutu ja teiste liiklejatega arvestava sõiduviisi eelistest. Luuakse eeldused enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavatest riskidest teadlikuks saamisele ja

	oskuste kujunemisele nendega oma käitumises arvestada.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane: teab ohte suurendavaid tegureid liikluses; mõistab säästliku, ohutu ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi eeliseid; teab millest sõltub tee ja ratta vaheline haardumine; tajub ja teab enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavaid nõrku külgi, ning oskab oma käitumises nendega arvestada; on rohkem motiveeritud sõitma säästlikult, ohutult ja teiste liiklejatega arvestavalt.</p>
Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga.
Kohustuslik kirjandus	<p>Õppejõu poolt määratud õppematerjal, milles eeskätt kajastatakse järgnevaid teemasid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oma liiklemisoskuse arendamine, milles käsitletakse: <ul style="list-style-type: none"> • esmase juhtimisõiguse olemust; • vastutust iseseisva juhina; • liiklemisoskuse harjutamise sisu iseseisva juhina (ennustavat mõtlemis- ja sõiduviisi, riski tunnetamist, riskiolukordade ettenägemist, analüüsida liiklusolukordi jne). 2) oma sõiduoskuse hindamine, milles käsitletakse: <ul style="list-style-type: none"> • riskile kalduvuse tunnetamist; • võimalike riskidega arvestamist, mis tulevad endale teadmata vähestest sõidukogemustest; • oskust õppida arvestama oma sõiduvõimet mõjutavate asjaoludega. 3) liiklusjärelvalve, milles käsitletakse: <ul style="list-style-type: none"> • vajadust järgida liiklusreegleid; • liiklusjärelvalvega seotud asjaolusid; • mõjustusvahendeid rikkujate suhtes.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust peab õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teadma, et säästlik ja keskkonnasõbralik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis; 2) teadma auto juhendiga tutvumise vajalikkust; 3) teadma ökonoomsuse huvides auto õigeaegse hoolduse vajalikkust; 4) tundma säästliku ja keskkonnasõbraliku sõiduviisi eeldusi: <ul style="list-style-type: none"> – valida sobiv käik, – sõita sujuvalt, – peatuda sujuvalt, – vaadata liikumisel vajaliku informatsiooni saamiseks ja õige tegevuse kavandamiseks kaugemale, – sobitada sõidukiirust, juhindudes liiklejate vahelisest ühistööst.»; <p>Libedasõidu koolitus viiakse läbi spetsiaalsel tehiskattega aastaringselt kasutataval õppeväljakul.</p> <p>Libedasõidu koolituse eesmärgiks on õpilasele esmaste teadmiste andmine juhtimisvõtetest libedates teeludes, peatumistekondade pikkustest ja võimalustest hädaolukorras tegutsemiseks. Õpilase</p>

	<p>käitumise kujundamine, kuidas vältida ohuolukorda sattumist libedatel teedel ja võimalustest vähendada liiklusõnnetuse toimudes selle tagajärgi.</p> <p>Koolitust käigus peab õpilane mõistma, et parim võimalus ohuolukorra vältimiseks on õige kiiruse valik vastavalt tee- ja ilmaoludele, sõiduki iseärasustele ja juhi oskustele ning seisundile.</p> <p>Sõidukile mõjuvad jõud ja juhtimisvõtted libedal</p> <p>Pärast teoreetilise õppuse läbimist peab õpilane omama ülevaadet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sõidukit mõjutavatest jõududest; 2) kiiruse mõjust reageerimis-, pidurdus-, ja peatumisteedekondadele; 3) kuidas vältida sõiduki juhitavuse kaotamist libedates teeoludes; 4) kuidas käituda enamlevinud ohuolukordades; 5) õigetest sõiduvõtetest libisemisse sattunud sõiduki juhitavuse taastamiseks.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mida toetavad erinevad videofilmid. Õpitava omandamist toetab seminaritöö kus rühmades arutatakse läbi loengus kuuldu ja nähtu. Rühmatöö tulemuste ettekandmisel, kaasõpilaste poolt saadud tagasiside põhjal saab õppejõud otsustada rühma õpiväljundite saavutamise üle. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.</p>

LÕPPASTME KOOLITUS	Libedasõidu riskivältimise praktikum
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava lõppastme koolituse teooriaõppesse.
Aine maht	Üks tund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud esmaõppe algaste koolitus. Läbitud Pimedaja sõiduki juhtimine koolitus.
Aine lühikirjeldus	Et juht oleks võimeline valida oludele vastava sõidukiiruse ja teaks, kui palju tuleb sõites enda ümber ruumi hoida, peab teadma, millised on juhi võimalused äkkolukorras käituda (sõiduk seisma jätta, takistusest ümber põigata, juhitavus taastada). Praktikum käigus näitlikustatakse, et juhi võimalused äkkolukorras tegutseda sõltuvad sõiduki sõidukiirusest ja tehnilisest seisundist, juhi oskusest pidurdada, reageerimiskiirusest, teeoludest jms. Praktikum viiakse läbi libedasõidu õppeväljakul turvahallis ja/või selleks kohandatud simulaatoril. Praktikum viiakse läbi soovitatavalt rühmaõppena. Õpperühma suurus kuni 12 õpilast.

Aine üldeesmärgid	Luu eeldused arusaamise kujunemiseks, et lihtsam juhtida ohutult ja teiste liiklejatega arvestavalt kui võtta midagi ette äkkolukorras ohutuse taastamiseks. Näidata, et blokeeritud rattaga auto ei ole juhitav; peatamisteedonna pikkus sõltub sõidukiirusest ja teekatte iseärasustest; sõidukit ei saa hetkega seisma jätta ja seepärast tuleb sõites enda ümber hoida piisavalt ruumi; kui ruumi on vähe, tuleb vähendada kiirust; juhi võimalused tegutseda äkkolukorras on vähesed.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: teab kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada; mõistab, et väiksema sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõiduk peatada; mõistab, et libedal teel on pidurdusteedonna palju pikem kui kuival asfaldil; mõistab, et sõltuvalt ilmaoludest ja teekatete erinevusest on pidurdusteedonna pikkus erinev; omab suuremat motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgsuuna.
Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt määratud õppematerjaliga.
Kohustuslik kirjandus	Õppejõu poolt määratud õppematerjal.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast teema läbimist peab õpilane omama ülevaadet: 1) õigest juhtimisasendist ja rooli käsitlemisest; Sõiduharjutus "Põdratest". Harjutuse eesmärk on anda õpilasele teadmised õige juhtimisasendi ja roolikäsitlemise vajalikkusest ning kiiruse ja haardumise mõjust sõidukijuhitavusele. 2) kiiruse mõjust reageerimis-, pidurdus-, ja peatumisteedondadele, jääkkiirus (kokkupõrke kiirus); Näited teoorias räägitud tõestamiseks ja näitlikustamiseks. Harjutuse eesmärk on anda õpilasele võimalus hinnata sõiduki reageerimis-, pidurdus- ja peatumisteedondi erinevatel kiirustel ning jääkkiirusest tingitud tagajärgi. 3) pikivahe ja selle hoidmise vajalikkus. Näide ebapiisavast pikivahest ja võimalikest tagajärgedest; Harjutuse eesmärk on anda õpilasele teada pikivahe hoidmise vajalikkusest.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb praktikum. Praktikumi juhivad õpetaja suunavate küsimustega, kasutades nn arengutreeningu meetodit. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist praktikumi lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Sõiduõpe

Lõppastme koolitus	Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava lõppastme koolituse sõiduõppesse.
Sõidutundide arv	1 sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud algastme koolitus. Läbitud pimeda aja sõiduki juhtimine koolitus.
Aine lühikirjeldus	Õpilane ja õpetaja otsivad koostöös võimalusi süvendada keskkonda säästvat, riske vältivat ja teisi liiklejaid arvestavat sõiduviisi. Aine koosneb sõidu hindamise, tagasiside ning keskkonda säästva, riskevältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamise etapist. Sõiduõppes mõõdetakse keskmist kütuse kulu, sõiduks kulunud aega ja keskmist kiirust. Kui õpilasel on võimalus ja soov, siis sõidutund viiakse läbi õpilase autoga ja oma vastutusel. Kui õpilase autol ei ole seadmeid, mille abil mõõta keskmist kütuse kulu, sõiduks kulunud aega ja keskmist kiirust, viiakse sõidutund läbi autokooli autoga
Aine üldeesmärgid	Lua eeldused keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvenemiseks ja realistlikku arusaamise kujunemiseks isiklikest, sõiduki juhtimisega seotud käitumisharjumustest.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki juhtimisega seotud käitumisharjumustest; on rohkem motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.
Iseseisva töö sisu	Vajadusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.

Lõppastme koolitus	Libedaraja riskivältimise harjutused
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava lõppastme koolituse sõiduõppesse.
Kohustuslike sõidutundide arv	Vähemalt 1 sõidutundi.
Koolituse maht	Üks sõidutund.

Aine läbimise eeltingimused	Läbitud algastme koolitus. Läbitud pimedaja sõiduki juhtimine koolitus.
Aine lühikirjeldus	<p>Sõidutunnid viiakse läbi libedasõidu õppeväljakul vahetult peale lõppastme koolituse teooriaõppe „Libedasõidu riskivältimise praktikum“ läbimist.</p> <p>Analüüsitakse: peatamisteede sõltuvust sõidukiirusest, juhi oskustest, sõiduki iseärasustest, pidurdamise viisist, teekatteiseärasustest jms; mida tuleb arvestada oludele vastava sõidukiiruse valikul; kui suurt piki- ja külgevahet tuleb hoida.</p> <p>Harjutatakse: äkkpidurdamist; takistusest ümber põikamist pidurdamisega ja pidurdamiseta; kurvis sõitmist ja seal pidurdamist.</p>
Aine üldeesmärgid	<p>Luu eeldused: oma võimete/oskuste ja toimetuleku võimaluste hindamiseks äkkolukorras käitumiseks; mõistmaks, et juhi võimalused äkkolukorras midagi ette võtta ohutuse taastamiseks on piiratud; motivatsiooni suurenemiseks juhtida sõidukit keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.</p>
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane: omab realistlikku arusaama isiklikest, äkkolukorras toimetulekuks vajalikest oskustest ja võimalustest; oskab äkkpidurdada; teab, kuidas kasutada takistusest ümberpõikamiseks vajalikke tehnikaid; mõistab, et juhi võimalused äkkolukorras midagi ette võtta ohutuse taastamiseks on piiratud; on rohkem motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.</p>
Iseseisva töö sisu	Vajadusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.